Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

TILL-
HÖR
GÖTEBORGS
STADS-
BIBLIOTEK

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Kyrkohist.
Sv.
Mission

J. E. LUNDAHL

TRE UNGDOMSÅR I KONGO

STOCKHOLM
SANNINGSVITTNETS FÖRLAG

TRE UNGDOMSÅR I KONGO

AV

J. E. LUNDAHL

STOCKHOLM
SANNINGSVITTNETS FÖRLAG

STOCKHOLM 1922
P. A. PALMERS EFTR.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

FÖRORD.

När undertecknad åren 1899—1902 arbetade såsom missionär i Kongo, skrev jag åtskilliga brev hem till mina föräldrar och syskon, i vilka jag skildrade mina erfarenheter och upplevelser. Breven voro icke avsedda för offentligheten, men min fader, predikanten Samuel Johansson i Göteborg, som då var redaktör av Göteborgs Veckotidning, lät åtskilliga av dem — helt eller delvis — inflyta i nämnda tidning. För något år sedan kom jag av en händelse att gå igenom de årgångar av Göteborgs Veckotidning, där breven voro införda. Tjugu år hade förflutit, sedan de skrevos. Men jag måste bekänna, att då jag nu åter läste dem, greps jag av den omedelbarhet och — låt mig säga — påtaglighet, som präglade dem. De gamla minnena från denna tid och den härliga uppgift, som är missionären given — allt stod för mig med en förunderlig makt. Samtidigt uppstod den tanken, att det kanske skulle vara av intresse för åtskilliga av missionens vänner, särskilt bland det yngre släktet, och kanske även ha nytta med sig, om dessa brev samlades och utgåves i tryck. Tanken

mognade alltmer och har genom föreliggande arbete satts i verkställighet.

Det är min önskan och bön, att denna skildring av mina tre ungdomsår i Kongo måtte följas av Guds välsignelse, då den nu går ut bland missionens vänner i vårt land.

Stockholm i augusti 1922.

J. E. Lundahl.

DEN FÖRSTA KARAVANFÄRDEN.

Mukimbungu den 20 nov. 1899.

NU HA VI KOMMIT TILL MUKIMBUNGU. Alla äro vi friska och vid gott mod. Som posten skall gå redan i morgon, vill jag skriva några rader i afton och skildra vår marsch hit upp från Londe.

På måndags morgon i förra veckan gingo vi därifrån, utrustade med förråd för resan. Fru Walldén och Augusta Andersson buros i hängmatta, där detta var möjligt; Walldén och jag gingo till fots. Tämligen sent på kvällen kommo vi fram till lägerplatsen och hunno nätt och jämt göra våra tält och sängar i ordning, förrän mörkret inbröt och — vad värre var — ett av dessa häftiga, starka regn, då det "står som spön i backen", åtföljt av åska och blixt, började falla. Vi voro glada att vara under tak. De svarta lågo i rader tätt packade utanför längs tältväggarna.

Nästa morgon var det åter klart. Marschen gick uppför backe och utför backe, och när man väl kommit uppför en, som först såg så hög ut, att man ej såg något där bakom, så får man se en ännu högre resa sig, skild från den föregående genom en bråddjup dal. Med friskt mod bar det dock framåt på den smala karavanstigen, som trampats av så många tusenden och varit vittne till så mycken nöd. Ibland kändes det, som vandrade vi över en enda stor kyrkogård, då vi sågo riktiga hopar av människoben. Det är skelett efter bärare, som under de stora transporterna för statens räkning blivit sjuka och lämnade åt sig själva att dö i ödemarken.

Denna afton slogo vi läger i en skog intill en flod. Här var en ofantlig rikedom på insekter, något som, i förbigående sagt, icke alls saknas här. När man skall äta och just har fått sig något på tallriken, kommer det några stora baddare och slå sig ned i maten, som om de ansåge anrättningen vara enkom för sig. Förhållandet tages från den glada sidan, och när snyltgästerna handgripligen övertygats om sitt misstag, äter man med så god aptit som någonsin. Bekantskapen med moskiterna är ej heller så trevlig, men alltsammans har hittills gått bättre än jag trott.

Nästa dag gingo vi förbi den av staten anlagda och underhållna kaffeplantagen Congo dia Lemba. Vi hälsade på chefen, en mr Van Bellingen, som hjärtligt mottog oss och visade oss omkring på plan-

tagen. Trots det att den är så gott som ny, trodde chefen sig i år få omkring 10,000 kg. kaffe. Där äro 250 arbetare, och till föda åt dessa utdelar han dagligen 500 kg. potatis. Han skänkte oss en mansbörda de bästa sötpotatis, och att detta var välkommet, förstås lätt. Ehuru god katolik, har han byggt ett samlingshus åt de kristna på plantagen, där de, som han sade, "få tillbedja så mycket de vilja." Missionen uppehålles av Amerikanska Baptistmissionssällskapet från en närbelägen station.

På aftonen nästa dag kommo vi till en av samma sällskaps stationer, som heter Mbanza Manteke. Här blevo vi hjärtligt mottagna av föreståndaren, doktor Leslie, och inbjudna att stanna över natten. Guds vänner känna igen varandra överallt, och i Herrens Ande äro de ett. På ett alldeles särskilt sätt kännes denna enhet vid tillfällen som detta.

Som det nu var regntid och regnade nästan varje natt, började vattnen stiga, och Walldén och jag fingo naturligtvis vada över dem. Nog hade Ni tyckt det vara en rolig syn att se oss båda med byxorna över axeln och skor och parasoll i händerna treva oss fram över långa och djupa träsk och strida, forsande floder. Till lägerplatsen, som denna gång låg på en hög lerkulle invid en flod, framkommo vi vid femtiden på eftermiddagen. Solen sken ovanligt hett den dagen, och ej en buske fanns, som kunde lämna oss skugga. Då kom just för mig en vers, som ofta sjunges i Sverige: "Ack, om du hjärta har, flyende sol, dröj kvar!" o. s. v. Jag log

för mig själv vid känslan av den ironi, som det under våra förhållanden hade varit att sjunga på detta sätt — huru sanna i tillämpning dessa skaldens ord än äro i hemlandet.

Omsider sjönk dock solen bakom bergen. Efter natt kom morgon, och med densamma började dagens marsch och fortgick som förut. Som vi denna afton skulle komma fram till en by, hade vi bestämt oss för att låna ett par gräshus av infödingarna och där ställa in våra sängar. När vi kommo fram, voro endast ett par pojkar hemma för att vakta husen, de andra voro ute för att stycka en buffel, som de skjutit. Den störste pojken så gott som lovade oss hus, och vi började sätta in en del av våra saker. Vi hade dock något för bråttom. Snart kom mannen hem, som ägde det ena huset. Han var klädd i ett oansenligt skynke om midjan och hade håret ordnat som en tuppkam. Nu började han föra ett förfärligt väsen för att vi burit in våra saker i hans hus. Han gick an väldeligen med allehanda gester. "Aldrig i evighet fån I sätta in Edra saker i mitt hus; då skall jag förr riva ner väggarna." Vi togo hans uppträdande tämligen lugnt, och när omsider byns hövding kom, framförde Walldén till honom vårt ärende och gratulerade honom samtidigt till den lyckade jakten. Han mottog oss, såsom det anstår en stor hövding, och sade: "Edert land och mitt land äro lika. Välj ut åt Eder vilka hus i byn, som behaga Eder, och vi skola lämna plats. För oss blir detta ingen svårighet, och jag skall bereda plats

även åt Edra bärare.“ Samtidigt skänkte han oss sex ägg till välkomstgåva.

Vi togo nu husen i besittning, och som det just började regna, måste vi göra upp eld för att laga mat inne i det ena huset och låta röken gå ut genom dörren, ett litet hål på gaveln om en meters längd och en halv meters bredd. Vi hade icke suttit där många minuter, förrän regnvattnet började rinna in och bilda stora pölar på golvet, som ej var annat än bara marken. När vi ätit och hållit aftonbön, gingo vi till kojs, men någon sömn ville det ej bliva, åtminstone ej i Walldéns och mitt hus. Värst var det med moskiterna, som ej lämnade oss ett ögonblicks ro. Klockan halv fyra började tuppen, som tillsammans med några höns även logerade därinne, med högljudd röst förklara för oss, att morgonen var inne. “Ut med krabaten!“ menade Walldén. Men detta var lättare sagt än gjort, ty innan vi lyckades få ut gynnaren, tog han en språngmarsch kring väggarna, allt under långt utdragna galanden. När vi slutligen fått ut honom, flög han upp på taket och fortsatte musiken med oförminskad iver.

Tidigt på morgonen gåvo vi oss av, sedan vi först skänkt hövdingen några småsaker för hans vänlighet. — Vid fyratiden på eftermiddagen voro vi framme vid det gamla Mukimbungu, denna minnesrika plats, och mottogos hjärtligt av bröderna Berthold och Storm samt Anna Jonsson. Missionär Laman, som är stationsföreståndare, är för närvarande i Nganda, där han legat i feber. Han är nu på

bättringsvägen och vi vänta honom hit när som helst.

Ännu är det ej bestämt, om jag skall stanna här eller gå till Diadia för att bistå broder Flodén. När Laman kommer, kanske det blir bestämt. Här bygges en kyrka av tegel och de ha ganska bråttom.

ARBETET BÖRJAR.

Mukimbungu den 4 dec. 1899

TILL EDER OCH MIN GLÄDJE KAN JAG TALA om, att jag hittills fått vara frisk och stark på allt sätt. Jag trives ock alldeles utmärkt. Av värmen har jag ej heller så ont, ty här uppe vid stationen fläktar det alltid något litet. Vi arbeta ju ej heller under den allra hetaste tiden på dagen.

För närvarande hålla vi på med att rappa den nya kyrkan. Aldrig förr har jag varit murare, men då man kommer hit, blir man snart yrkesman i allt möjligt. Jag står således om dagarna på en ställning inuti kyrkan och rappar väggarna tillsammans med Storm, och det går ganska bra. Murbruket göra de svarta av lera och vatten. De äro ganska duktiga hantlangare, och vi själva behöva blott slå leret i väggen. Det värsta är, att det gärna vill bli sprickor, då det torkar, till följd av lerbrukets primitiva beskaffenhet. Men när vi sedan stryka över det hela med vit lera, blir det fint och tätt.

Walldéns gingo till Nganda i lördags åttadagar och komma antagligen att stanna där. Lamans komma hit i slutet av denna vecka, något som alla äro glada åt, ty han är mycket avhållen av både vita och svarta. När de svarta i lördags fingo höra, att han var så frisk, att han kunde komma tillbaka, började de ropa högt av glädje. De hade så mycket bett Gud om hans tillfrisknande.

Här ha vi för närvarande besök av missionär Lindström, som reste ut i augusti. Han har varit stationerad på Nganda men knappast haft en frisk vecka sedan han kom till Kongo. Ombyte av vistelseort tänkte man skulle göra honom gott. Och under den vecka, han varit här, har han hela tiden varit frisk och börjat repa sig från sitt svaghetstillstånd.

När Walldén reste härifrån, bjöd han mig komma till Nganda i jul. Det skall jag med nöje göra. Det skall bli roligt att träffa honom, ty han har för mig blivit en trofast vän.

Jag tackar min Gud av hela mitt hjärta, att han låtit mig komma hit ut. Jag är viss på, att han styrt min kosa hit, och denna visshet gör mig lugn och stark. Jag känner inom mig själv — en inre förvissning säger det, fast jag knappt vet, om jag vågar uttala det — att jag skall leva i detta land. Saken står ju i Guds hand, men det kan ju ej vara ur vägen att meddela de inre erfarenheterna.

På fristunderna håller jag på med språkstudier. Jag kan så mycket, att jag kan säga till tjänaren

eller hantlangaren, vad jag vill, att de skola göra. Storm och jag ha en tjänare ihop, eftersom vi ha rum ihop. Han heter Mpakamoasi.

I söndags firade församlingen här Herrens nattvard. Det var rörande att se denna stora samling av svarta bröder och systrar. Församlingsmedlemmarna på denna plats äro omkring 400. Missionär Berthold, som förestår stationen nu, då Laman är borta, var den som tjänade.

På söndagarna hålles först dopskola kl. 9, sedan predikan kl. $^1/_2$11, därefter församlingsmöte. På eftermiddagen hålles söndagsskola av någon evangelist och på kvällen predikar någon av dessa bröder. Jag är med så mycket jag kan för att vänja mig vid språket och komma in i förhållandena.

Trakten här vid Mukimbungu är mycket vacker. En timmes väg härifrån ligger den stora Nzadi, som de svarta kalla Kongofloden. Vi se den så väl härifrån. Bakom stationshusen går en vacker allé, planterad av de svarta, där vi efter arbetets slut pläga ta vår aftonpromenad. Mörkret inbryter vid 6- eller 7-tiden.

NÅGRA REFLEXIONER.

Dec. 1899.

EN KONGOMISSIONÄR BERÄTTADE EN GÅNG, huru han under en resa till hemlandet haft sällskap med en person, som på allt sätt sökte framhålla det dåraktiga uti missionsarbetet. Icke är det en rimlig idé, tyckte han, att offra liv och penningar för att civilisera vildar åt en annan nation än sin egen. Med avseende på Kongo, så är det ju Belgien och icke Sverige, som får njuta frukterna av edert arbete, och vi ha nog av elände i vårt land, som behöver avhjälpas.

Ja, sådant resonemang får man ofta höra, och från timlighetens synpunkt låter det ju ganska förnuftigt. Men här uppenbarar sig på fullaste allvar sanningen av apostelns ord: "En naturlig människa fattar icke det, som tillhör Guds Ande, ty det är henne en galenskap och hon kan icke begripa det, ty det måste andligen bedömas."

När det gäller missionsarbetet såväl som allt inom det rent kristliga området, så är den troende en gåta och hans arbete en galenskap för världen. Och icke underligt är det, emedan synpunkterna äro så olika. Den naturliga människans synpunkt är hennes förnuft, regerat av ett sinne, som saknar blick för annat än vad som tillhör och är av värde för denna tiden och som, åtminstone i praktiken, sätter målet för människans tillvaro inom densamma.

Den troendes synpunkt däremot är Guds egna tankar, som i bibeln äro uppenbarade och genom Anden göras levande för hjärtat. Från denna synpunkt betraktat är målet för människans tillvaro visst icke fullbordat här, nej, målet, det verkliga, det varför vi blivit skapade, når sin fullbordan först på andra sidan tidens gräns, inom evighetens område. Missionens idé är därför i första hand visst icke den att tillskynda ociviliserade folk vissa framsteg i kulturellt avseende, om än detta blir en följd härav — nej, missionens stora och härliga syfte är människornas frälsning från synd och evig död till att bliva Guds barn och arvingar till evigt liv.

Den stora skillnaden mellan kristendomen och andra religioner är också den, att kristendomen giver liv och en personlig frälsare åt människorna, under det att de andra endast giva lärosystem eller död vantro. I Jesus Kristus är livet, och han skänker detta liv åt var och en, som tror på honom. Han gör dem till nya människor i hjärta, håg och sinne och skänker dem ett ljust och härligt evighets-

hopp. Missionens verkliga mål är ej timligt och kan därför ej uppfattas från timlighetens synpunkt.

Men det är av vikt att vi, som äro Guds barn och ha vårt rätta hemvist på den nya jorden, taga vara på de förmåner, som äro oss givna däri, att vi få deltaga i ett arbete, vars frukter äro av oförgänglig beskaffenhet. Alltför gärna fastnar blicken på det förgängliga, och detta skymmer så lätt för oss de andliga utsikterna, så att vi emellanåt ha svårt att rätt tydligt se, för vilket ändamål vårt liv är värt att leva.

DEN FÖRSTA JULEN.

Mukimbungu den 3 jan. 1900.

FÖRST ETT INNERLIGT TACK FÖR ALLA Edra brev. I går kom posten, och då fick jag en glädjedag av första rang. Ni må tro, att jag jublade vid mottagandet och läsandet av allt detta. Vilken glädje det är att få brev härute!

Ja, nu är både jul och nyår över och därför vill jag något utförligt berätta därom. Ehuru mina tankar till stor del voro hos Eder därhemma, hade jag mycket trevligt, icke minst tack vare Lamans och hans frus präktiga anordningar. Att fira jul hos Walldéns, såsom tänkt var, blev intet av. Vägen dit är en styv dagsresa och att under regntiden giva sig ut på en sådan vandring, när det icke var nödvändigt, ansågo vi oförståndigt, i synnerhet som jag ännu är ganska ny och otränad i landet. Så behövdes jag vid arbetet på kyrkan, på det hon måtte bliva i ordning till konferensen, som samlas här i januari.

Dagarna före jul skurades, fejades och bakades det alldeles som hemma i Sverige. Mitt i brådskan blev Anna Jonsson sjuk ett par dagar, så att fru Laman fick sköta saken ensam, och det gjorde hon med besked. Kvällen före julafton var det fint i varje rum, och vi började känna oss i julstämning, ehuru marken saknade Nordens vita täcke. I stället stodo mitt på gården några svenska törnbuskar, vilka just voro i blomning. De röda rosorna, en slående motsats till den vita snön, spredo en härlig och om det gamla fosterlandet starkt påminnande doft. Ja, rosorna doftade — Sverige.

Julaftonen kom. Det var söndag och därför predikade Laman på förmiddagen, varefter hölls församlingsmöte. Så åto vi en god julmiddag, visserligen utan "dopp i grytan" men med hönsstek m. m. Därefter klädde vi julgranen — en del av ett citronträd — med flaggor och ljus. Det kan bli jul även i Kongo. På kvällen tändes granen; vi sjöngo några julsånger och så delades julklapparna ut. Ty icke heller sådana saknades. Om de ock i sig själva icke voro så dyrbara vad penningevärdet beträffar, så voro de dock dyrbara därför, att de gåvos i den kärlekens gemenskap, som vi, skilda från hemland och nära anhöriga, på ett alldeles särskilt sätt kände oss äga med varandra.

Härefter läste Laman profetian i Jesajas nionde kapitel och bad till Gud. Vi bådo särskilt Gud välsigna våra föräldrar, syskon och anförvanter. Det kändes så väl, att även Ni då bådo för mig och oss alla här.

På juldagen var stormöte, då en ansenlig mängd folk var samlat. De fingo icke rum i den gamla kyrkan, utan mötet måste hållas ute. Laman predikade över texten om Jesu födelse. Det var mycket högtidligt att se denna folkhop sitta och andäktigt lyssna till livets ord. Efter predikan var dopförrättning, då nio personer erhöllo det heliga dopet och upptogos i Kristi församling. På kvällen predikade Berthold i den gamla kyrkan, som var rikt upplyst genom en träkrona fullsatt med ljus och dessutom flera lampor.

I fredags var här den "stora julfesten" för stationens folk. Vi ordnade i skolan långa bord med tallrikar, på vilka upplades stora portioner av nationalrätten "juma", som består av jordrötter, palmnötter och pisang, kryddad med peppar, vidare ris och kött. Det var ansenliga portioner, må Ni tro. En stor mängd hade infunnit sig, alla stationens evangelister med hustrur, alla arbetarna med hustrur samt skolpojkarna.

Nu skulle det ätas, och det blev ätet. Vi fyllde på allt eftersom de åto, och jag förvånades, då jag såg aptiten. Mat, det är nog det bästa de veta om härute. Nu såg man ej några sorgsna ansikten.

Efter måltiden utdelades gåvorna, som skänkts av vänner i Sverige, bestående av skjortor och "skynken" — ett tygstycke att fästa vid midjan, vilket räcker till knäna — till männen och gossarna samt klädningar till kvinnorna. Innan gåvorna utdelades, talade Laman om vännerna i Sverige och

anledningen till att de skickat ut dessa gåvor. Vidare utdelades till dem, som kunde göra bruk därav, papper, penna, synålar och tråd etc. Jag skall säga, att det var fest och glädje. De svarta bådo till sist Laman framföra deras hjärtliga tack till vännerna i Sverige.

Nyårsdagen hölls den första gudstjänsten i den nya kyrkan. Oaktat ställningarna ej voro fullt nedtagna, tog sig dock kyrkan rätt vacker ut. En högtidlig stämning vilade över oss alla, då vi fingo välkomna och i Herrens namn börja det nya året i den nya kyrkan, i synnerhet när vi tänkte på vilken betydelse detta hus har i detta land. Vi kände oss skyldiga Herren tack, som hittills så hjälpt sin sak framåt, och som även i fortsättning vill och skall vara densamme.

Ja, nu äro vi inne på ett nytt år, seklets sista. Så går det nya århundradet in. Vad bär det månne i sitt sköte? Man behöver ej hava någon särskild siarblick för att förstå, att det blir ett århundrade, som kanske intet förut. Huru jäser det icke i folklagren och vilka oerhörda krafter äro icke i rörelse? Säkert är, att förr eller senare bryter ett oväder löst, vars make världen aldrig skådat. Jag tycker detta manar oss så allvarligt att med kraft anropa Herren om nåd att alltmera kunna leva för honom, hans sak och hans vilja. Give Herren mig och alla sina barn nåd härtill, och välsigne och uppehålle han sin församling på jorden!

KONFERENS PÅ MUKIMBUNGU.

Mukimbungu den 19 jan. 1900.

VI HA NU HAFT KONFERENS HÄR, OCH jag kan försäkra Eder, att det varit dagar av glädje. I söndags afton ankommo Walldén och Börrisson från Nganda, Flodén och Ekström från Diadia och Jöns Larsson från Kinkenge. Mycket trevligt var det att få göra brödernas bekantskap. Och att åter träffa Walldén var i sanning icke sorgligt. Under dessa dagar lärde jag mig på ett mera verkligt sätt än någonsin förut förstå och känna vad brödrakärlek är. Vi hade mycken gemensam, anderik uppbyggelse.

Hälsningstal hölls av Laman, såsom vice ordförande — Pettersson, som är ordförande, kunde ej komma från Londe — och konferenspredikan av Walldén, en utmärkt predikan, som jag sent skall glömma. Bland annat hade vi ock under konferensen ett samtal om bönen, vilket på ett mycket närgående sätt inleddes av Laman.

Om missionsarbetet diskuterades väldeligen. Walldén blev vald till ordförande och Flodén till vice ordförande efter Pettersson och Laman, som tänka resa hem i år. Jöns Larsson är sekreterare. Jag får stanna så länge här på Mukimbungu. Efter Laman blir Jöns Larsson föreståndare här. Walldén blev utsedd till föreståndare på Kinkenge, Börrisson på Nganda och Flodén på Diadia. När Sjöholm kommer, stannar han vid Londe. Berthold reser hem nästa månad.

På kifioti hölls mycken predikan av de många predikanterna. På söndagen, den stora dagen i högtiden, predikade Walldén och Larsson i den nya kyrkan. Därefter firades Herrens nattvard med församlingen, då Börrisson först talade och Laman tjänade. Det var ofantligt mycket folk samlat.

På söndagskvällen hade vi vita ett gemensamt samkväm, mycket trevligt och festligt. — Det är som sångaren säger:

»Med Gud och hans vänskap, hans Ande och ord
Samt bröders gemenskap och nådenes bord
De osedda dagar vi möta med tröst;
Oss följer ju Herden,
Den trofaste Herden,
Vi känna hans röst.»

På måndagen skildes vi åt. Var och en gick till sin post för att med förnyat mod upptaga arbetet. — "Är Gud för oss, vem kan vara emot oss?" —

Jag blev ombedd att framföra samtligas hälsning till mina föräldrar och missionens vänner i Göteborg.

Mitt arbete är alltfort med kyrkan. Vi hålla nu på med fönstren och allt går med liv och lust. Jag kan nu ock tämligen följa med i predikningar och deltaga i samtal. Det bättrar sig med varje dag.

SKIFTANDE ERFARENHETER.

Mukimbungu den 31 jan. 1900.

I GÅR KOM JÖNS LARSSON HIT FRÅN KINkenge för att övertaga föreståndareplatsen efter Laman, som reser hem i mars.

Sedan jag sist skrev, har jag varit glasmästare. Vi ha tagit fönsterbågar till kyrkan från Europa, och dem ha vi nu satt ihop och passat in samt satt glas i dem. På gaveln mitt emot ingången nära takåsen ha vi ett fönster, i vilket vi satt kulört glas, rött och grönt. De svarta äro mycket förvånade över detta. I går morse var en av våra arbetare inne i kyrkan. Solen sken genom det kulörta fönstret, varigenom den vita väggen blev färgad grön och gul. Han kunde ej begripa, hur det kom sig, att väggen blev färgad. Så gick han fram och lade sin hand på väggen. Då fick handen samma färg som väggen. "Mbasi! mbasi!" ropade han (ett uttryck av förvåning). Nu skulle han se, om han ej kunde få bort den där färgen från händerna, och

började gnida dem. Men det gick inte. Så gick han ur skenet, och då var handen som vanligt. Sedan tog han sand, som var på golvet och som även var färgad genom skenet, och gnuggade den i handen för att se, huru det var fatt med den. Gick han ur ljuset, var sanden som vanligt, men i ljuset var den färgad. Han förvånades storligen. Men så gick han sin väg, i det han sade: "kilendiko" (jag begriper det inte).

De svarta äro mycket fyndiga, när det gäller att svara vid kritiska tillfällen. I lördags afton voro Berthold och jag ute och togo oss en promenad. Vi träffade då en liten pojke, som genom släktförhållanden lär ha kommit i den ställning, att han nu är hövding i en by. Åtminstone lär han tro så själv, och han har även uppfört sig lite mera myndigt, än vad folket tycker är passande för en dylik liten herre. Därför ha de ock gjort åtskilligt gäck med honom. När vi nu träffade honom, frågade jag: "Är du hövding, du?" "Nej", sade han. "Vem är då hövding?" frågade Berthold. "Nzambi (Gud) är ensam hövding", sade pojken. Vi kände oss åtskilligt stukade av hans svar.

Här har en tid varit ganska torrt — det skulle nu annars vara regntid — så att folket har icke varit vid gott mod, ty det har ej velat växa för dem. Men nu har det börjat regna och växa, och nu är glädjen stor, ty nu få de mat.

I söndags åtta dagar talade Laman om efter predikan, att det om två veckor skulle bliva evange-

listskola här vid stationen. Han bad kvinnorna, att de skulle styra om så att mat fanns att köpa under den tiden. "Ja, det vilja vi nog", sade de, "men regnet?" — "Åh", sade Laman, "regnet det skall nog komma." — Och kan Ni tänka Er, samma afton började det regna och har sedan dess kommit rätt mycket regn. Hade folket varit hedningar, så skulle det strax ha kommit ut, att det är de vita, som hålla inne eller sända regn. Nu veta de dock bättre.

I måndags morse regnade det också, och när vi kommo ut, var icke en enda arbetare kommen. Nej, då det regnar, bliva nog bafioti inomhus. Då sitta de inne hopkrupna och frysa. Ja, de kunna skaka av köld, då det blir lite kallare än vanligt. —

I vanliga fall törstar man icke mer här än hemma. Vill man ha en god och läskande dryck, så går det mycket väl att få. Här växa en sort citroner, runda, något mindre än de vanliga, med en mycket ren syra. Om man pressar saften ur en sådan i ett glas vatten och lägger något socker däri samt en knivsudd vichysalt, som åstadkommer kolsyra, så får man en dryck, som är ofantligt god på samma gång den är hälsosam.

Här växer ananas i riklig mängd. Det är den bästa frukt man kan önska sig, och så länge den finnes, har man en fin efterrätt varje middag. Apelsinerna bliva snart mogna, och det ser ut som det skulle bliva rikligt av det slaget. Strax utanför mitt

fönster växer ett träd fullt med halvmogna apelsiner, och de lära bli mycket goda.

Det är mycket trevligt, att jag nu börjar kunna meddela mig med de svarta. De äro synnerligen nyfikna och vilja ha reda på alla ens förhållanden. De ha frågat efter pappa och mamma, vad Ni heter, huru gamla Ni äro, vad pappa är för något och hurudant hus Ni bo i, huru många bröder och systrar jag har, deras namn och ålder o. s. v. När de då hörde, att vi varit 10 syskon, tyckte de det var väldigt och sade, att Gud hade välsignat min far och mor. Häri instämde jag.

Jag söker naturligtvis öva mig så gott jag kan i språket, vilket är mycket intressant. Jag översätter ett stycke av nya testamentet var dag och läser grammatik samtidigt.

I VÄNTAN VID KONGOFLODEN.

Kibunzi den 23 febr. 1900.

I DAG KOM POSTEN FRÅN EUROPA OCH JAG såg av densamma, huru årsskiftet hade firats i det gamla Sverige. Tiden skyndar så fort framåt och det gäller för oss, som höra Herren till, att också skynda, ja, likt aposteln jaga framåt efter den himmelska segerlönen. Det gäller att icke låta oss av något hindras, så att vi stanna på vägen. Det gäller att under ett alltjämt fortgående "nu" sträcka sig framåt enligt kallelsen i Kristus Jesus. Det är så mycket, som vill draga vår uppmärksamhet till sig och draga våra ögon från målet. Kanske detta vid ett årsskifte icke minst är fallet. Vid en återblick på den flydda tiden kanske den ene frestas till missmod, då han ser på alla de felsteg han gjort, och tänker: "Vad är det lönt, att jag fortsätter på vägen?" En annan åter är rätt belåten med sig själv och frestas kanske att ej se sina behov så stora, som de i verkligheten äro. Men måtte vi aldrig glömma, att våra behov all-

tid äro sådana, att om vi lämnades åt oss själva, vore vi ohjälpligt förlorade, under det att vi å andra sidan aldrig äro sämre, än att Herren vet råd med oss. Ihågkommande detta må vi med lugn och förtröstan gå kommande dagar till mötes samt alltid och allestädes "sätta vår ära i att vara, Herren behagliga."

Ja, nu är jag på Kibunzi missionsstation. För närvarande pågår evangelistkursen vid Mukimbungu, och Augusta Andersson, som annars är stationerad här, skulle biträda med undervisningen i nämnda kurs. Under tiden skall jag vara här.

Det var en stor skara evangelistkandidater, som kommo till Mukimbungu från de övriga stationerna, omkring ett 40-tal. Det gällde att ha bostad i ordning åt alla dessa, och Storm hade haft mycket arbete därmed de föregående dagarna. Allt var emellertid klart, och på den bestämda dagen tog skolan sin början.

Samma dag gick jag från Mukimbungu. När jag packat ihop mina kläder m. m. i en koffert och ätit frukost, begav jag mig åstad, följd av en bärare och ett par pojkar. Efter ungefär en och en halv timme voro vi nere vid den stora, mäktiga Nzadi, Kongofloden. Den tar sig majestätisk ut, men liksom hela naturen för övrigt är den mycket djärv och häftig i sitt lopp.

Vi måste nu över floden. Missionen har en egen kanot, som ligger på andra sidan. Som nu posten till Europa från Kibunzi och Diadia skulle komma

till Mukimbungu samma dag, antogo vi, att det skulle gå bra att följa med båten tillbaka. Men icke sågo vi någon båt. "Han kommer väl i sinom tid", tröstade vi oss och satte oss på stranden. De svarta gjorde upp eld för att rosta sina jordnötter och majsax och jag tog fram min matsäck av något annorlunda slag, och så åto vi i allsköns trevnad och gemytlighet och samspråkade så gott sig göra lät. Efter en stund fingo vi se en båt skjuta ut från motsatta stranden. "Där kommer vår båt", tänkte vi och började göra oss i ordning. När den kom närmare, sade emellertid en av pojkarna: "Det där är ej Kibunzifolk." Pojken hade rätt. När båten kom till vårt land, ställde sig roddaren, en stor enögd gubbe, på stranden och höll ett långt, med många gester förstärkt tal, i vilket han beskrev alla de svårigheter han haft för att komma över floden. Häremot var ju intet att anföra, utan gubben fick behålla sin mening.

Men jag och mina pojkar fingo vänta. På den nästan kritvita sanden fick jag gå fram och tillbaka och öva mig i tålamod, under det jag kastade spejande blickar över vattnet. Men vad jag icke upptäckte, var båten. Visserligen erbjöds jag av gubben, att han skulle föra oss över i sin båt men för ett oskäligt pris. Som det emellertid led på tiden och vi måste komma över den dagen, började jag underhandla med den gamle om överfarten. Efter att ha kommit överens om en skälig betalning och sedan han noga synat de mynt, jag

bjöd honom, var han redo att hjälpa oss över. Vi måste nu ner i den smala kanoten, en urhålkad trädstam, 4 à 5 meter lång och ungefär en halv meter bred. De infödda hantera dessa båtar med stor skicklighet. De använda blott en åra, till formen nästan lik en spade med rakt skaft, med vilken de ro än på den ena än på den andra sidan, under det de sitta längst borta i aktern. Vi fingo sätta oss på bottnen, den ene efter den andre, och så bar det i väg. Men det gällde att sitta stilla, ty det tunna skalet var känsligt även för den minsta rörelse. Det tycktes vara ett rätt mödosamt arbete, som vår gamle vän tagit på sig. Åtminstone stönade han väldeligen, och när det blev för svårt mitt i floden, där strömmen var starkast, skrek han högt. Jag var en smula rädd, att han skulle tröttna, men det var ej farligt. Efter omkring tre kvarts timme voro vi över floden.

Så bar det iväg mot Kibunzi. Det dröjde icke så länge, förrän vi voro inom stationens verksamhetsområde. Här och där i byarna syntes vita lerhus, större än infödingarnas hyddor. Det var utskolor till Kibunzi, vilka förestås av infödda lärare. Här predikas evangelium, hålles dopskola och meddelas undervisning i läsning, skrivning, räkning m. m. Dessa skolor, som ligga spridda i byarna runt omkring stationerna, äro fyrbåkar, genom vilka ljuset sprides ut i allt större omkrets och varigenom hedendomens mörker alltmer skingras i Kongos floddal.

Snart fingo vi veta orsaken till att vår båt ej kom. I en by, ej så långt från floden, träffade vi postpojkarna. De hade gått från Kibunzi på morgonen, men lata som de voro, hade de lagt sig i denna by tills vid halv 5-tiden på aftonen, då de tyckte det var tids nog att gå. Icke underligt att vi fingo vänta på båten.

Under det vi gingo, stannade plötsligt den ene av mina pojkar, pekade på en liten skogsdunge och bad oss se dit. Vad var det? Jo, i trädtopparna vimlade det av apor, stora och små, som med otrolig vighet rörde sig på grenarna. Det var mycket intressant att betrakta dessa, de höga trädens invånare, vilka en viss vetenskap velat göra till våra stamfäder.

Jag har hört berättas, att då en troende skollärare en gång var på besök hos ett förnämt herrskap, kom samtalet in på skapelsehistorien. "Men vet ni då inte", sade frun i huset med en viss värdighet, "att vi härstamma från aporna?" "Jaså", sade skolläraren, "gör herrskapet det, det visste jag verkligen icke." Historien förmäler det ej, men antagligen fick samtalet en annan vändning.

Efter omkring tre timmars rätt hastig marsch voro vi framme vid det vackra Kibunzi, där jag blev hjärtligt mottagen av missionär Flodén.

Jag vill nu avsluta mitt långa brev med att säga ett hjärtligt tack till de vänner, som skickat hälsningar på julkortet. Genom dylika kärleksyttringar blir man på ett särskilt sätt påmind om det heliga syskon-

band, som omsluter alla Jesu vänner, detta stora brödraskap, vars samfund är i himmelen och om vilket Herren säger: "De äro icke av världen, såsom jag icke är av världen."

ARBETSLEDARE VID KIBUNZI.

Kibunzi den 10 mars 1900.

JU MER MAN LÄR KÄNNA DE INFÖDDA, DESTO mer lär man att älska dem. Ja, man kan icke annat än älska dem. — För närvarande håller jag på med att övervaka en hop pojkar, som hacka en ny väg emellan Kibunzi och Diadia. Så sätter jag in fönster i skolhuset. Jag tittar till pojkarna så där en gång om dagen; i övrigt skötas de av lärarna här, Kiasungwa och Mayokwa. Men vägen vill så gärna bli mer krokig än som är nödvändigt, om de svarta få regera själva, varför de måste hava tillsyn.

Flodén har varit här några dagar i förra veckan. En kväll hade han möte med lärarna. På söndagen var på f. m. predikan av Flodén och en evangelist. På eftermiddagen var först dopförrättning, då nio personer döptes till Faderns, Sonens och den Helige Andes namn och upptogos i församlingen. Därefter var nattvardsfirande med församlingen. Det var en härlig stund. Herrens Ande

kändes mycket nära. Det är ändå något märkvärdigt att så där alldeles ögonskenligt se och förnimma, huru Guds ord bevisar sin sanning och sin makt i världen. Vilken oerhörd makt — och samtidigt, vilken levande verklighet är icke Guds uppen-i barelse! Här rådde fordom den grövsta hedendom och nu — vilken skillnad! Ja, Guds ord går fram över hela världen, snart sagt. Överallt finnas Krist tjänare, som predika den korsfästes evangelium.

DEN GAMLE HÖVDINGEN.

Kibunzi den 27 mars 1900.

NU HAR JAG SNART VARIT I LANDET FEM månader, och jag tycker, att arbetet blir kärare för var dag. Det är ju ock naturligt, att så sker i den mån jag kommer in i förhållandena. Ju mer man lär känna språket, desto mer lär man ock känna folket; detta och mycket annat, som tillhör den dagliga gärningen, är ju glädjeämnen.

Mitt arbete på Kibunzi för denna gång torde nu vara slut. I morgon går Kristina Nilsson till Mukimbungu för att den 2 april i sällskap med Lamans resa hem. Jag blir då ensam här till torsdag middag, då Flodén kommer från Diadia, varefter vi på fredagen också gå till Mukimbungu dels för att vara med vid examen och avslutningen av den nu pågående evangelistkursen och dels för att säga farväl till Lamans. Det är nu omkring fyra år sedan Laman med fru reste från Sverige, varför de väl behöva få komma hem. I sällskap få de ock Vi-

réns lilla flicka, som är närmare ett år gammal och som de taga hand om på resan.

På måndag eller tisdag, om Gud vill, återvänder Flodén till Diadia. Jag torde få stanna vid Mukimbungu tills vidare.

Kibunzi är en ofantligt trevlig plats. Det är ock ganska friskt här till följd av att stationen ligger på ett berg med sluttning åt alla sidor. Vi ha en den allra vackraste utsikt man kan önska åt flera håll. Och går man en bit, kan man se ett gott stycke utöver den ståtliga Kongofloden till en plats där den vidgar sig och blir som en insjö med flera öar.

Då jag i söndags morse vaknade, hörde jag ett väldigt skjutande. Skott small på skott, och jag undrade mycket, vad det kunde vara. Snart fick jag veta orsaken. Den äldsta hustrun till den förnämste hövdingen på platsen hade dött, och hövdingen skulle nu giva sin sorg tillkänna och hedra den avlidna genom detta skjutande. Då och då upphävde den gamle hövdingen svåra jämmerrop. Stackars gamle hövding, han sörjer såsom den där ej har något hopp, ty han är hedning. Jag frågade evangelisten Kiasungwa häromdagen, varför hövdingen ej ville höra Guds ord. "Han vill ej lämna sitt palmvin och sina kvinnor?" Ja, många med honom älska vällust mer än Gud.

KRIGISKT VID MISSIONSSTATIONEN.

Mukimbungu den 4 maj 1900.

DEN SISTA POSTEN JAG FICK VAR MYCket rik. Jag känner mig förödmjukad, då jag ser de många bevis på vänskap, som komma mig till del. Gud har givit mig många vänner, och jag blygs för att jag så litet tackat honom därför. Vilken nåd är det icke att vara förbunden med Herrens folk, dessa av himmelens Gud utvalda, denna lilla skara, som dock till slut skall intaga riket.

Mitt arbete består nu i att göra bänkar till den nya kyrkan.

Av tidningarna kanske Ni har sett, att här pågår ett litet krig. Jag känner ännu icke till hela förloppet, men det jag vet, kan jag omtala.

I förra veckan på fredagen vid middagstiden fingo vi brev från Londe, vari missionär Pettersson meddelar, att han av staten blivit uppmanad att med det snaraste underrätta missionsstationerna, att en del upproriska soldater voro på väg uppåt landet

och att det gällde att vara på sin vakt. I Boma hade nämligen utbrutit myteri bland den där förlagda fästningsgarnisonen. Soldaterna gjorde uppror mot de vita officerarna, nedsköto två och inspärrade de övriga i ett magasin. Därefter gjorde de sig till herrar över fästningen och riktade kanonerna mot staden, som de besköto. De vita, som finnas i Boma, ett ganska stort antal, skyndade till för att bringa ordning bland rebellerna, men möttes av ett kulregn, så att de måste draga sig tillbaka. Nu skickades ögonblickligen bud till andra militärstationer efter soldater, och andra natten vågades ett anfall mot fästningen, vilket dock blev tillbakaslaget. Nästa natt lyckades det dock de vita att återtaga fästningen, men omkring 300 av rebellerna flydde. Av dessa voro omkring 100 från övre Kongo, och det troddes därför, att de skulle taga vägen till sitt hemland förbi våra stationer. Pettersson ville därför giva det rådet, att kvinnorna, som voro på stationerna norr om Kongofloden, skulle så fort som möjligt komma till Mukimbungu, som ligger söder om floden. — Därav blev emellertid intet.

I söndags fingo vi brev från kommendanten på militärstationen Luozi här i närheten med underrättelse, att samma dag skulle ankomma en löjtnant Elter med en avdelning soldater. Han skulle stanna här någon tid, emedan rykten gått, att en del av de flyende soldaterna gått över floden och voro på väg hit. Vår fredliga station fick så i ett nu utseendet av ett krigsläger med vaktposter utställda

vid vägarna natt och dag. Samtidigt sändes bud till de kringboende hövdingarna, att de skulle vara staten behjälpliga att fasttaga de upproriska. För varje flyende soldat, som död eller levande överlämnades till staten, betalades 25 frcs.

Här på Mukimbungu exercerades, kommenderades och vaktades, men några rebeller hördes ej av. Allt var lugnt.

I onsdags kom emellertid ilbud från Walldén på Kinkenge, att flyktingarna befunno sig ett par timmars väg därifrån och att de gingo fram härjande och plundrande i byarna. När som helst kunde de vara vid stationen. Vi blevo oroliga för våra kamrater där och för själva stationen. Vi kunde dock icke göra annat än bedja Gud beskydda de våra. Tidigt nästa morgon gick emellertid vår löjtnant med soldaterna härifrån för att så snart som möjligt vara framme i Kinkenge. Bud hade samtidigt skickats från Kinkenge till Nganda och Luozi, så att omkring 150 soldater och 8 eller 9 vita officerare voro på väg dit.

I afton — ett par dagar senare — fingo vi brev från Walldén, i vilket han omtalar, att den 2 maj vid middagstiden kommo de flyende till Kinkenge och marscherade upp till stora boningshuset, där de ställde upp sig i en båglinje. De voro försedda med goda, snabbskjutande gevär och hade mycket gott om patroner. Walldén gick emot dem, hälsade dem vänligt, bad dem sätta sig och frågade, om de voro hungriga och önskade mat. Naturligtvis voro

de hungriga, och mat fingo de. Sedan fingo de hjälp med sina sår, och Walldén sökte på allt sätt uppehålla dem samt hålla dem vänligt stämda.

Då de ätit och vilat, begärde de en vägvisare uppåt Franska Kongo. Men vägen dit går åt samma håll som vägen åt Nganda och Luozi.

I kväll kom brev från missionär Börrisson på Nganda, att statens folk och rebellerna sammandrabbat vid Lualu, en flod omkring tre timmars väg från Nganda. De höllo just på att beskjuta varandra, när han skrev.

*

Senare fingo vi veta, att flyktingskaran var uppriven. En del ha dödats, andra ha tagits till fånga och några ha lyckats fly.

TANKAR UNDER EN FEBER.

Mukimbungu den 7 maj 1900.

Ur ett brev till en syster.

KANSKE SKULLE DET INTRESSERA DIG att höra något av det jag tänkte på och fick lära mig, då jag låg och hade feber. Visst är det nu rätt länge sedan, men jag har dock ej glömt det.

Jo, ser du, då jag låg och ej fick komma ut, så såg jag, hur gott det är att få vara frisk och kunna njuta av allt det sköna och härliga, som Gud givit åt denna jorden. Ja, hur härlig är icke naturen, hur skön Guds skapelse! Tänk dig en vårmorgon, då allt andas liv, friskhet och levnadsmod. Fåglarnas sång, ängens prakt, skogens sus, det klara vattnet, som återspeglar prakten ovan jord! Hur har icke Gud gjort allt så härligt! Vid blotta tanken därpå vill hjärtat svälla av levnads- och arbetslust. Ty då man har hälsa och krafter och älskar Jesus,

vad är då naturligare, än att man med hela naturen vill genom att på bästa sätt fylla sin plats förhärliga honom, som gjort allt detta. Hur härligt blir då icke livet! Och vilken nåd att få vara frisk, så att man kan njuta av allt det goda, som Herren till både kropp och själ givit oss! Huru stort är det icke att vara människa och enligt vår Skapares och Frälsares mening kunna leva ett sant mänskligt liv till hans ära. Allt blir då så naturligt, så lugnt och skönt. Vi tillhöra ju Herren helt och hållet. Allt vad vi behöva få vi av honom. Intet är då naturligare för oss än att på den plats, han ställt oss, med glädje göra *åt honom* allt vad vi göra. Allt det sköna i livet blir då härligt och skönt för hans skull. Att leva, att arbeta, att njuta, allt blir skönt genom honom.

Jag kan ej begripa, hur människor kunna tala om att tiden blir "så lång", "så tråkig" och att de söka "fördriva tiden". Kan det väl för Guds barn finnas stunder, då vi ej kunna leva för Herren? Alltid ha vi något att göra för honom eller att mottaga någon lekamlig eller andlig gåva av honom. Om ej på annat sätt, så kunna vi genom att visa ett glatt ansikte och säga ett vänligt ord upphöja honom. Alltid äro vi inför honom, som älskar oss.

Ja, min kära syster: Det kom just för mig att skriva om vad jag själv i så rikt mått erfarit, att livet i Jesu gemenskap är ett skönt liv, ett glädjefullt liv, ett i alla avseenden gott liv, ja livets fullhet. Meningen med vår tillvaro är just att leva ett så-

dant liv. Det simplaste och dåraktigaste vi kunna taga oss för är att vara otacksamma och missnöjda med vår ställning. Nej, låt oss tacka Herren och vara glada.

OMVÄNDELSEN PÅ MISSIONSFÄLTET.

Mukimbungu den 12 juni 1900.

HADE DET GÅTT, SOM JAG TÄNKTE, DÅ jag sist skrev, hade vi nu varit på väg till Diadiakonferensen. Nu blev emellertid denna uppskjuten en vecka därför att våra bröder, som voro ute på undersökningsresa för anläggandet av en ny station, ej kommo tillbaka därifrån förrän i fredags kväll. Det var då ej lämpligt att omedelbart åter giva sig ut. Deras expedition lär emellertid ha lyckats väl, i det de funnit en mycket lämplig plats i ett folkrikt distrikt för en ny station. Platsen ligger tre à fyra dagsresor från Nganda i nordlig riktning. Vi få nu se, hur det kommer att beslutas, då vi samlas i Diadia. Må Gud vara med oss och leda förhandlingarna enligt sin vilja.

I afton har missionär Jöns Larsson sin dopskola. Han har den var fjärde dag. Jag kom i anledning därav att tänka på, att det kanske kunde vara intressant att skriva något om huru människor i hedna-

land "göras till lärjungar". I grund och botten är ju saken densamma som i ett kristet land, ty frälsningsvägen är blott en enda. Men till följd av den stora olikhet i kunskap, som är rådande emellan människorna hemma och här, ter sig förhållandet något olika i fråga om omvändelsen, vad det yttre beträffar. I Sverige ha ju de flesta tämligen väl reda på de kristliga grundsanningarna, och man kan väl säga, att då den Helige Ande arbetar på en människas hjärta, använder han denna hennes kunskap såsom medel. I och med det att en person därhemma blir omvänd, så vet han också, till god del åtminstone, vad som anstår honom såsom kristen.

På hednafältet är det ett helt annat förhållande. En person har kanske hört Guds ord några gånger eller kanske blivit hjälpt av missionärerna på ett eller annat sätt, t. ex. från någon sjukdom eller i någon annan svårighet. Han börjar förlora förtroendet för de gamla gudarna och säger sig vilja tro på de vitas Gud utan att i början veta mycket om, vad detta i själva verket innebär. Det enda han denna första tid kan få erfara, är möjligen förföljelse av en eller annan art tillföljd av sitt förändrade tänkesätt.

Då han givit sin önskan tillkänna för missionären eller den infödde läraren eller, såsom det mestadels sker, vid något offentligt möte, så får han genast börja i dopskolan. Här undervisas han i den kristna trons huvudsanningar. I den mån han nu får krist-

lig kunskap, börja frukterna därav visa sig i hans liv, såvida hans uppsåt är ärligt. Han börjar lägga bort de hedniska sederna mer och mer och söker leva efter Guds vilja, så långt han förstår densamma. Med andra ord, han tror.

När han sålunda fått del av frälsningens huvudstycken och det för alla är tydligt, att han menar uppriktigt med sitt sökande, döpes han i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn till syndernas förlåtelse. Han blir så medlem i den kristna församlingen och erhåller där alltfortfarande undervisning om de stycken, som höra till hans frälsning och hans nya ställning såsom ett ljusets barn. Det är glädjande att se, huru Andens frukter visa sig i livet även hos dessa Hams barn. I förhållande till sin kunskap överträffa de ofta många av församlingsmedlemmarna i Sverige, i synnerhet när det gäller nit mot synden och bekännelse av densamma. Gud vare lov, att Ordet ej visar sig kraftlöst någonstädes, utan bevisar sin pånyttfödande, omskapande och livgivande kraft varhelst det blir mottaget såsom Guds ord. —

I dag har jag hört läraren Mabosi predika. Han hade till text Joh. 3: 16 och några följande verser. Han betonade, att när det gäller frälsningen, så väljer Gud ej ut vissa personer, som han tycker om, utan han mottager alla, de rika såväl som de fattiga, de friska såväl som de sjuka. Även fäste han uppmärksamheten vid att Gud ej sänt sin Son att döma utan att frälsa världen. Detta visade sig allra

bäst vid Jesu tillfångatagande och död på korset. Då han tillfångatogs, hade han kunnat bedja sin Fader sända tolv legioner änglar till sin hjälp, men i stället lät han sig tagas och föras utan motstånd.

Kongonegern har mycket lätt att tala på samma gång som språket är ofantligt rikhaltigt och böjligt.

ÅTER PÅ KONFERENS.

Mukimbungu den 30 juni 1900.

NU HA VI HAFT VÅR KONFERENS PÅ Diadia, och jag antager, att det intresserar Er att höra något därifrån. Vi gingo härifrån tisdagen den 19 d:s och kommo på aftonen fram till Kibunzi, där vi stannade över natten. Nästa dag fortsattes vandringen, och vid fyratiden på aftonen ankommo vi till den trevliga stationen Diadia. Redan en god stund, innan vi hunnit fram, sågo vi stationens vita hus. Högt över desamma vajade den kära, blågula flaggan, hälsande oss välkomna på det gamla nordiska viset. Nog kom den våra svenska hjärtan att klappa något varmare än vanligt, i det den förde våra tankar hem till fosterlandet, det bästa land under solen. Gud välsigne gamla Sverige, dess konung, regering och samtliga invånare! Särskilt vile hans välsignelse över Kristi församling därhemma! Må den tillväxa och stadfästas i honom alltmer och mer!

Nåväl, snart voro vi framme och möttes av vår käre S. A. Flodén med ett varmt: "Hjärtligt välkomna!" Likaledes välkomnades vi av de andra missionärerna där, Augusta Bjurholm, Hulda Andersson och E. Ekström. Men långt innan vi sett någon vit, möttes vi av en stor skara barn, pojkar och flickor, som kommo springande emot oss, högljutt hälsande oss: "Mavimpi, mindele!" (välkomna, vita män). Jöns Larsson kände de sedan gammalt, då han varit föreståndare på Diadia. En del hade sett mig på Kibunzi, varför mitt ansikte — såsom de sade — ej var dem obekant. Men missionär Grahn hade de aldrig sett. De sade sig nu ha stor glädje av att "se våra ansikten."

Diadia ligger på en vacker platå, jämn som ett golv och ganska vidsträckt. Här äro flera hus för olika ändamål, boningshus, magasin, barnhem, skolhus, s. k. pojkhus m. m. Apelsiner, citroner, pisang m. fl. frukter växa här, och det hela är väl ordnat.

Vi voro de första, som anlände. Om en stund kom Lindström från Nganda och något senare Walldén, Storm, Börrisson och Svensson från Kinkenge. Så var nu konferensen samlad, och trevligt var det i sanning att återse varandra.

Den 21:sta började konferensen med hälsningstal av ordföranden Walldén. Han påminde med avseende på den förflutna tiden om orden i Esra bok: "Vår Guds goda hand har varit med oss." Angående framtiden fäste han uppmärksamheten vid Her-

rens ord till Moses på berget, då Herren lät honom se sin härlighet: "All min godhet vill jag låta gå framför dig." 2 Mos. 33: 12—23. Härefter talade Börrisson mycket innerligt över Ps. 111, särskilt fästande uppmärksamheten på 6:te versen: "Sina gärningars kraft har han gjort kunnig för sitt folk, i det han givit dem hedningarnas arvedel." — Det är i sanning uppfriskande för det andliga livet att få vara med om dylika högtider, i all synnerhet i ett land som detta. Man erfar då något av den tillkommande världens krafter. Ja, god är vår Gud!

Härefter vidtog ordnandet av arbetets angelägenheter. Då Börrissons skola resa hem om en månad, sattes Ekström till föreståndare på Nganda och Lindström flyttades till Diadia, då det ansågs, att ombyte av plats skulle vara nyttigt för hans hälsa. Jag blev ock flyttad till Nganda. Med avseende på den nya stationen bestämdes, att den skulle anläggas på den plats, som undersökningskommittén föreslagit, omkring två dagsresor i nordlig riktning från Nganda. Platsen heter Kingoyi. Bröderna Virén och Johnell skola så fort ske kan begiva sig dit och börja med de förberedande arbetena. Må Gud välsigna detta beslut och dess fullföljande! Den nya platsen ligger i ett mycket folkrikt distrikt, där Kristi evangelium är fullkomligt okänt.

På kvällarna hölls predikan på kifioti av bröderna Lindström, Ekström och Börrisson. På söndag middag talade Jöns Larsson för en stor skara, större än skolhuset kunde rymma, så att vi måste samlas

ute. Efter predikan var dopförrättning, då, om jag minnes rätt, sexton personer blevo döpta. På eftermiddagen var nattvardsgång med församlingen, sedan Walldén förut talat. Senare på kvällen hade vi vita ett enskilt samkväm, präglat av den största hjärtlighet. Jöns Larsson uppdrog några jämförelser mellan förr och nu i anledning av att det just var samma dag för tio år sedan, då han för första gången gick upp för Nganda kulle för att där börja sitt arbete i detta land. Glädjande är ju att se, att denna landsdel, som förr varit ett "hedningarnas Galilea" i ordets egentliga mening, nu blivit så förändrad. I sanning kan Svenska Missionsförbundet med avseende på sin Kongomission säga: "Vår Guds goda hand har varit med oss." Lovad vare Gud, som givit oss ett sådant arbetsfält och som så välsignat, vad där utförts!

Ja, så var denna konferens till ända. Herrens Ande har varit nära och givit oförgätliga stunder. Efter en sådan samvaro känner man sig mera förbunden såväl med kamraterna här ute som med församlingen där hemma. Stärkta och uppmuntrade vände vi var och en till sitt arbetsfält.

PÅ GUDS BERG.

Nganda den 11 juli 1900.

I MITT FÖRRA BREV SKREV JAG OM KONferensen. Nu är jag här uppe på "Guds berg", Nganda. Jag gick ifrån det kära Mukimbungu på morgonen den 3 dennes. Bärarna voro före med mina saker och skulle invänta mig vid en marknadsplats. I sällskap hade jag en pojke, som hjälpte mig att bära maten. Ett stycke följdes jag också på vägen av kamraterna på Mukimbungu, Jöns Larsson, Storm, Agda Wännlund och Anna Jonsson. Snart måste dock de återvända och följde mig endast med sina lyckönskningar.

Vid marknadsplatsen väntade bärarna, och vi voro nu ej så litet sällskap, omkring tolv stycken. Efter några timmars vandring voro vi vid Bulu, färjstället på vägen till Nganda. Här är ej floden fullt så bred som vid övergången till Kibunzi men har ett väldigt starkt strömdrag. Då infödingarna gå över floden här, ro de först upp ett ganska långt stycke

intill stranden — där det i allmänhet bildas motström — innan de giva sig ut i den brusande floden. När de sedan komma ut i densamma, bär det av nedåt med strömmen med stor fart och de ha ett styft arbete för att hålla kanoten, så att den stryker snett över och ej går rakt nedåt.

På andra sidan skulle jag ligga över natten. Här står ett gammalt lerhus, uppfört av en svensk officer i Kongostatens tjänst, kommendant Dannfelt, numera avliden. Han har bott här en tid och förestått en militärpost, vilken nu är flyttad till en annan plats. Här är ock en utskola till Nganda. När jag kom dit, var där en äldre evangelist på besök för att inspektera skolan och bistå med råd och hjälp. Han höll två möten på aftonen, ett för skolgossarna och ett för de äldre. Det är glädjande att så där mötas av dem, som känna Herren. Även är det en glad och upplyftande tanke att veta, att ljusets fyrbåkar lysa och att man träffar dem här och var även i Kongos bygder. Gud vare lov för vad han gjort härute! Det är ock en härlig sak att i någon mån få vara med i hans stora arbete. Någon skönare lott kan ej tänkas under solen. Att först och främst vara uttagen ur den närvarande onda världen och försatt i Guds älskade Sons rike och att sedan få tjäna Herren bland hedningarna — ack, min Gud vad du är god!

Nästa morgon fortsatte vi resan till Nganda. Platsen ligger ganska högt, och vi hade ej gått mer än omkring tre eller fyra timmar, så pekade bärarna på

ett högt berg och sade: "Där ser du Nganda". Men ännu ha vi bortåt fem timmars väg dit. Vi knoga på, och vid tretiden ha vi klättrat upp för den sista backen, och jag mötes med ett "hjärtligt välkommen!" av kamraterna här uppe, Börrissons, Ekström och Hilda Hindorff samt en hel mängd svarta.

Det låter ju ej illa att få ett sådant mottagande. Och när jag så kommer in, står kaffebordet dukat. Hurudant vore livet utan vänner? Vänner äro en av de gåvor Gud givit oss att lysa upp vandringen genom främlingslandet. Gott är att rätt kunna värdera denna gåva.

Nganda är en skön plats. Den ligger högt och fritt, så att man har en väldig utsikt. Och på grund av det höga läget är här rätt svalt och luftigt. Husen, som äro av tegel, äro rymliga och starka, men som de äro försedda med plåttak, lära de vara rätt varma under den heta årstiden. Nu är det dock mycket behagligt såväl inom- som utomhus. Stora planteringar finnas här med sköna alléer och gott om sydlandets frukter.

En annan sak av intresse må ock nämnas. Fastän vi befinna oss i Centralafrika, stå vi dock i ett avseende på tinnarna så att säga av vår tids kultur, i det att skolhuset upplyses genom ett acetylengasverk av nyaste konstruktion, vilket just nu blivit uppsatt. Det är dyrt att frakta fotogén hit ut och är även förenat med många svårigheter. Karbid däremot blir billigare såväl i frakt som brukningskostnad, och ett sådant gasverk är icke så dyrt.

PROFETEN JONA.

Nganda den 30 juli 1900.

NU HA VIRÉNS OCH JOHNELL GÅTT TILL Kingoyi för att börja arbetet med den nya stationen däruppe i hedningarnas land. För något mer än en vecka sedan hade vi nöjet att få hälsa dessa kamrater välkomna hit på väg dit upp jämte Flodén, som skulle följa dem på vägen. Särskilt intressant var det för mig att träffa Johnell, göteborgare han som jag. Det blev nu ett väldigt rustande här på Nganda, ty de skulle hava en hel del saker med sig härifrån. Bördorna skulle göras i ordning och utlämnas till bärarna, och sådant är alltid förenat med en del bråk.

Åtskilliga bärare från Kinkenge, som lovat följa med, hade i sista stunden fått höra ett rykte från Kingoyitrakten, att alla, som kommo, skulle mötas med bössor. Därav hade de låtit skrämma sig, så att de icke vågade följa med. Det gick ju att få ihop en del andra bärare, så att bröderna fingo det

mesta med sig, men en del av sakerna måste de dock lämna kvar. Icke heller var det gott att få med några arbetare, ty även de voro rädda. Några följde dock med till sist. Av Flodén, som kommit åter, hörde vi, att alla lyckligt anlänt till Kingoyi och i frid blivit mottagna av infödingarna.

Det är härligt att tänka på, att vi nu fått upp vår sjätte fyrbåk bland detta folk. Må Herren välsigna våra bröder däruppe med rikedomen av sin nåd, så att de må vara friska och glada. Må han ock göra folket mottagligt för evangelii sanning och låta arbetet gå framåt. Detta må vara ett böneämne för Herrens vänner därhemma och icke minst i Göteborg, då ju en av bröderna, Johnell, är därifrån. Saken är Herrens. Om han icke bygger huset, så arbeta vi fåfängt. "Men en rättfärdig mans bön förmår mycket, där hon är i verksamhet."

Nu ha ock Börrissons rest hem. Innan de lämnade oss, hade de infödda lärarna anordnat ett avskedsmöte. De ville, som de sade, giva Börrissons sin välsignelse, innan de reste. Nu höllo de sina avskedstal och lämnade bibelspråk. Särskilt intressant var det att höra en av dem. Han började med att uppläsa berättelsen om profeten Jona. Vi undrade nog, vart han ville komma med en sådan text. För min del trodde jag, att han skulle läsa om Ninevefolkets bättring till följd av Jonas predikan och jämföra detta med vad här inträffat. Men så var icke hans mening. Nej, då han läst om hur profeten kastades i havet, stannade han och började tala

ungefär så här: "Jona var visserligen en profet, men han var ej rätt hörsam sin Gud. Han hade visserligen kärlek och tro i sitt hjärta, men icke mycket. Men — så vände han sig till Börrisson — så gjorde icke du. Då Gud kallade dig att gå hitut till oss, gick du strax" o. s. v.

Gripande var att höra evangelisten Nimbas avskedsord. "Jag vill icke lämna något direkt minnesord", sade han, "utan blott säga det, som i kväll ligger mig på hjärtat. Då du kommer till ditt land, så hälsa våra vänner där och säg, att många, många härute ha mottagit den rätte Guden och tjäna honom i sanning, men att det största antalet ännu ligger fånget i syndens bojor. Bed dem icke tröttna att sända medel och lärare hitut. Säg dem, att de skola ej förlora därpå utan tvärtom. Det behöves så väl."

Innan vi skildes, lade lärarna sina händer på Börrissons och välsignade dem. Det var en allvarlig stund, då Herrens ande kändes nära.

STATION OCH BYAR VID NGANDA.

Nganda den 14 aug 1900

DÅ JAG ANTAGER, ATT NI ÖNSKA VETA något mera om denna station, så vill jag föra Eder omkring här på berget ett slag. Om man kommer vägen från Mukimbungu, så är det första hus man ser på höger hand magasinet och handelsboden. Mitt emot ligger det ena boningshuset. Emellan dessa båda hus är en rund plantering, i vars mitt ett "makazuträd" står, vars frukt, kolanöten, är bekant även i Europa. Mitt för denna plantering, något längre nedåt vänster från magasinet räknat, ligger det andra boningshuset. Dessa hus ligga på de "vitas gårdsplan", som genom en liten häck är skild från skolgossarnas. Mitt emot det sista boningshuset i andra ändan av den långsträckta gårdsplanen ligger skolhuset. Såsom flygelbyggnader till detta ligga två boningshus för skolpojkarna. Mellan det förstnämnda boningshuset och det ena pojkhuset ligger ett hus innehållande

medicinrum, sjukrum och snickareverkstad. Bakom detta ha vi ett mindre hus för jordfrukter och diverse redskap och ett litet stycke härifrån ligger kokhuset. Alla dessa hus äro byggda av bränt tegel.

Den förnämsta frukten, som odlas här, är pisang. Den planteras i rader med bestämda mellanrum. Pisangen växer upp med en grov, saftig stjälk, som slutar i en krona med stora, breda blad. Varje stam bär frukt blott en gång; då frukten tages, avskäres stammen ett stycke från roten, och en ny växer upp. Frukterna likna bananer men äro något längre och spetsigare. De växa liksom bananer i stora klasar.

Vidare odlas jordnötter, en sort små, mycket närande jordfrukter. Dess kål eller blast liknar klövern. Vidare ha vi majs, fiotiärter, sötpotatis, s. k. flodhästpotatis, som är mycket stor, samt mayaka- eller kassavarot.

Men vi få ej glömma träden. Vi ha en allé, kantad med idel apelsin- och citronträd, mycket vacker. Feberträdet — Eucalyptus — växer här bakom vårt hus. Av dess blad göres en bekant medicin, som användes mot feber. Vidare ha vi akaciaträd, vackra myrtenhäckar, s. k. madeirakörsbärsträd, kaffebuskar samt en hel del inhemska trädsorter. Det hela är utmärkt väl ordnat, så att det är en fröjd se därpå. Flera gångstigar äro anlagda i olika riktningar.

Berget, på vilket vår station ligger, har en mittplatå, vilken grenar ut sig åt många håll. På några av dessa åsar ligga byar, vilka vi nu vilja besöka.

utanför stationsområdet evangelisten Nkonza's hus. Han har nog ej många dagar än att leva, den förut så förhoppningsfulle unge mannen. Han är ett offer för den förhärjande sovsjukan. Vi finna honom sittande utanför sitt hus, insvept i en filt. Hela hans kropp darrar, och allt emellanåt förvrides det förr så fina ansiktet av någon ofrivillig muskelryckning, som går igenom hela kroppen. Hade han ej en så duktig hustru, vore han säkert för länge sedan död. Inne i huset är fint och trevligt. På ett bord stå flera porträtt av vita, som varit här. Hans Nya testamente visar spår av flitigt bruk, ävensom de andra böckerna. Den sista tiden har han rätt ofta uttalat en önskan att få flytta hem. Och underligt är väl icke det! Ja, den sovsjukan är gräslig. Många, många av de mest förhoppningsfulla ryckas bort i blomman av sin ungdom av detta förhärjande vilddjur. Hela byar kunna stryka med. Dett påstås nog, att den är i avtagande — ack, om så vore!

Men vi gå vidare till de övriga husen. Männen finna vi i allmänhet sittande ute vid sina eldar och prata, vilket de ha stor lust till. Kvinnorna äro inne i husen och laga sin "juma", nationalrätten, som består av krossade jordnötter och pisang, ibland även ärter och potatis, allt kokt i palmolja. Juman smakade mycket väl, om den ej hade en så stark tillsats av peppar. De svarta äta den med största förtjusning. Har man råd att lägga några bitar kött i den, så ansses den synnerligen fin.

Vi gå då ut i skymningen vid sextiden, ty gå vi en annan tid, är det ovisst, om vi träffa någon hemma. Kvinnorna äro ute på sina fält och männen äro på jakt.

Vi gå först i riktning åt Mukimbungu. Bland de fyra eller fem hus, som ligga närmast, stanna vi vid evangelisten Makumbas nya hus. Det är visserligen blott ett gräshus men mycket snyggt och trevligt. Stackars Makumba! Hans hustru dog för en tid sedan i sovsjukan och efterlämnade ett litet spätt barn. Detta skötes nu av Makumbas mor vid Mukimbungu. Denne lärare är en av de mest intelligenta jag träffat bland de svarta, och vad behagligt och trevligt umgängessätt angår, så har jag ej träffat någon bättre. Under samvaron med de vita har han inhämtat så mycket av svenska språket, att han ej har svårt för att läsa ett brev på detta språk. Hån har varit klen, men är nu frisk och stark. Nu skall han snart börja en utskola i en alldeles hednisk by, som heter Lukumbu. Just i dag ha byns hövdingar varit här och bett om skola och lärare samt gjort upp om saken. Må Gud välsigna vår vän Makumba på denna nya plats. I går förmiddag predikade han alldeles utmärkt över sista delen av Romarebrevets åttonde kapitel. Det var skönt att se, hur hans ansikte strålade, då han talade om, hur ingenting skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre.

Men jag glömmer, att vi äro ute på bybesök. Låt oss nu gå vägen åt Diadia till. Här träffa vi först

När man jämför våra stora och ståtliga hus i Europa, våra elegant möblerade rum och alla övriga bekvämligheter med bafiotis små gräshyddor, där man kan stå rak endast i mitten, och deras ytterst torftiga möblering, så får man många tankar. Vad skillnaden mellan civilisationen på sin höjdpunkt och hednatillståndet är stor i alla avsenden!

Härifrån gå vi till "Yandas by". Där ligga ett halvt tjog små gräshyddor. En av dem är något större än de övriga. Där bor vår vän Yanda. Han är byns hövding, fast man kan tycka, att det icke är mycket med hövdingeskapet. Som bättre är, har han ett bättre hövdingedöme, ty genom tron på Kristus har han blivit arvinge till "det rike, som icke är kan bäva." Han och hans hustru sitt ainne i huset på jordgolvet jämte deras lilla barn. De hålla just på med att laga till kvällsmaten — ja, hustrun förstås. Hon kokar ägg, men hon kokar dem, så att de bli både gröna och blå. "Vi vilja inte äta råa ägg", säga de svarta. Bland hedningarna är det ytterst opassande, att mannen och kvinnan äta tillsammans, men hos de kristna blir det numera brukligt. Alltför länge kunna vi ej se in i hyddan, ty röken bolmar ut genom dörröppningen, och det svider i ögonen. De svarta ha just ingen känning härav.

Så hava vi ett par stora byar till åt olika håll, där flera av våra församlingsmedlemmar bo. Det är icke lite folk här på Ngandakullen. Men det har

varit mycket mer förr i världen. Sovsjukan har härjat fruktansvärt.

Men låt oss nu också i kväll se oss omkring ut över den omgivande trakten. Vi få då se ett skådespel, vars make aldrig skådas i Sveriges bygder, nämligen gräseldarna. Då gräset, som växer här överallt på berg och backar, blir moget, tända de infödda på detsamma. Orsaken härtill är väl huvudsakligast den, att de på det sättet kunna döda en mängd djur, som hålla sig dolda i det tjocka gräset Det hela är på kvällen ett härligt skådespel. På långt avstånd se vi på en hög bergås långa, långa lysande eldlinjer, som löpa parallellt den ena ovanför den andra. På sluttningen av ett annat berg ser det ut, som låge framför oss en stor stad full av större och mindre ljus ofta på en ganska vid omkrets. I dalarna kan man emellanåt få se riktiga eldhav. Äro eldarna nära, höra vi ett smattrande och brakande, som är väldigt, ja, vi kunna se, hur gräset böljar fram och tillbaka av det genom elden uppkommande luftdraget. Samtidigt synes på himmelen långt bort starka, röda sken, vilka vittna att det icke är endast i vår närhet, som gräseldarna gå fram.

Huruvida dessa gräseldar äro för landet nyttiga eller ej, begriper jag icke. Säkert är dock, att om ej gräset årligen brändes, skulle landet ha ett helt annat utseende. Skog skulle då växa på de kala höjderna, vilket nu genom dessa eldar förhindras.

Innan jag slutar, måste jag tala om, att jag nyligen varit med vid en av våra församlingsmedlemmars begravning. Huru annorlunda är icke döden för en kristen än för en, som intet vet om Gud och om frälsningen genom hans Son! Hedningen har intet fast hopp på andra sidan graven. Det är Guds församlings stora förmån på samma gång det är dess oavvisliga plikt att föra ljuset av Kristi evangelium till de folk, som vandra i mörkret och dödens skugga, och därigenom skingra de dimmor, som omgiva dem i fråga om det tillkommande livet. Genom att göra Jesus känd, han, "som i ljuset framburit liv och oförgänglighet genom evangelium", skingras dessa dimmor. Gud vare lov för det välsignade arbete, som är i gång för att giva Kongos folk kunskap om honom, "som är dödens gift och dödsrikets plåga." Ja, Gud vare lov, att det är också oss förunnat att deltaga i detta arbete.

DEN ANDRA JULEN.

Nganda den 28 dec. 1900.

JA, NU ÄR MIN ANDRA JUL ÖVER I DETTA land. Vi ha haft en härlig högtid här på Ngandaberget under tropikernas himmel. Även här kan det bli jul, fast man saknar jordens vita snötäcke med slädföre och bjällerklang och i stället går under en sol, vars strålar nästan lodrätt falla på den heta jorden och som ger oss mycket över 30 gr. C. i skuggan. Detta ha vi fått erfara denna högtid.

På julafton hade vi det fint och festligt både inom- och utomhus. Vi gjorde också i ordning två julträd, det ena för skolan och det andra för vår egen del, vilka vi klädde med ljus. På kvällen vid sjutiden hade vi en fest för skolgossarna. När klockan ringde, tändes granen. Jag kan försäkra Eder, att gossarnas ansikten strålade av fröjd. En av dem sprang en stund förut utanför skolhuset och riktigt tjöt av glädje. "Jag är så glad, jag är så glad",

sade han. "Varför är du så glad, Mahoba?" frågade jag. "För de nya kläderna, som jag skall få."

Alla gossarna fingo ställa upp sig kring julträdet och sjunga en av sina julsånger, vars första vers börjar så här: "Må våra hjärtan glädjas åt Jesus, det nyfödda barnet. Såsom Guds änglar sjöngo, så må ock vi alla sjunga: Ära vare Gud i höjden och frid på jorden och människorna en god vilja." Sången sjunges på samma melodi som: "Hell dig julafton, härliga, klara" etc. På samma gång som våra hjärtan stämdes till julfröjd, så uppkallades genom sångens toner så tydliga julminnen från hemlandet. Efter detta fingo gossarna sina kläder, som skänkts dem av vänner i Sverige och Amerika, samt diverse smått och gott, såsom papper, pennor, blomsterkort, ljus etc. Sedan talades litet till dem, och festen var slut.

Senare på kvällen hade vi vita vår julkväll. Vi tände vår gran och vi sjöngo: "Visste naturen, att världarnas Herre" samt andra julsånger, och Ekström läste en jultext och bad till Gud. Så hade vi ock våra julklappar dels från varandra och dels från anhöriga och vänner därhemma. Tänk, huru stort att så här vara ihågkommen av sina vänner! Allt detta goda ha vi därför att Jesus lät sig födas i Betlehem. I den mån vår ande fattar betydelsen av denna gåvas verkliga innebörd, i samma mån tacka vi för densamma. Blott en ringa del härav kunna vi fatta, och därför blir också lovsången icke så fulltonig. Men i evigheternas evighet skall Gudasonens män-

niskoblivande vara ämnet för den oräkneliga skarans lovsång, så att himlarna skola genljuda därav. Tänk, vilken betydelse det har för dessa miljoner och åter miljoner människor, dessa myllrande skaror, som levat, leva och skola komma att leva på denna jord, att Jesus är oss född. Ack, att alla människor fattade denna sak! Ja,

»Visste naturen, att världarnas Herre
Låtit sig föda i krubba och stall,
Alla dess alster, så större som smärre,
Skulle sig fröjda med himmelen all.
Lummiga ekar och dalar och lunder,
Skuggrika parker på jordenes fält
Skulle då lyssna till nådenes under:
Skaparen uppslår på jorden sitt tält.»

Vilket ämne är väl värt lovsång som detta? — Tänk, när det fulla slutmålet för Jesu människoblivande är vunnet! En frälsad, helig mänsklighet på en ny jord med Guds tabernakel ibland sig! "Ty han själv skall bo ibland dem, och intet förbannat skall vara mer."

Men nu till vår julkväll. Vi hade julgåvor, vi hade gran och vi hade julgröt, så att oss fattades intet i det avseendet. Men så hade vi ock helig glädje, ty Jesus var mitt ibland oss.

Följande morgon kl. 4 ringde klockan och kallade oss till julotta. Det måste vara så tidigt, då det börjar dagas redan vid halv 6-tiden. Vi hade ställt ljus i skolans fönster samt på åtskilliga andra ställen.

Innan vi gingo i kyrkan, sjöngo vi gemensamt den gamla sköna psalmen: "Var hälsad, sköna morgonstund." Det kändes, att det var julmorgon. När vi kommo in i kyrkan, var den alldeles fullsatt. Julsångerna ljödo med väldig kraft. Ekström predikade över juldagsevangeliet.

Men det är märkvärdigt, vilka erfarenheter man får göra. Fram på förmiddagen dog en av våra infödda arbetare, vilken för blott ett par dagar sedan häftigt insjuknat i lunginflammation. Vi gjorde vad vi kunde för hans räddning, men allt var förgäves. Han hade ej velat mottaga Guds evangelium, men innan han dog, började han ropa till Gud om nåd och förlåtelse.

VILOTID VID KINKENGE.

Kinkenge den 13 febr. 1901.

NU ÄR JAG HÄR PÅ KINKENGE OCH TILLbringar min vilotid. Jag hämtar krafter dag efter dag. De första dagarna var jag något klen efter en feber, men nu har det börjat gå åt andra hållet. Säkert skall denna tid göra mig mycket gott.

Kinkenge är näst Kingoyi, som just nu står under byggnad, vår nyaste station. Byggnadsarbetena äro avslutade. Alla hus äro av tegel med grästak och äro tilltagna tämligen stora. Boningshuset består av fyra rum, av vilka ett är matsal. Dessutom är ett boningsrum inrett i ena ändan av magasinet, vilket är avsett till gästrum. Kyrkan, som ligger mitt emot boningshuset i andra ändan av gårdsplanen, är mycket trevlig och praktisk såväl vad det inre som det yttre beträffar. Den lär ha sittplatser för omkring 300 personer.

Oaktat stationen är ny och verksamheten så gott som nyss börjad, är kyrkan full söndag efter söndag av uppmärksamma åhörarskaror. Ack, vad här är mycket att göra! Säden, säden, ja, den är i sanning mycken. Gud bekläde sina arbetare med ett rikt mått av helig andekraft för det stora skördearbetet!

Kyrkan är försedd med ett litet enkelt torn, i vilken den av föreningen Libanon i Göteborg skänkta klockan är upphängd. Den manar till arbete och bön, till skola och till församlande omkring Guds ord.

På gårdsplanen växa en hel del gamla, vördnadsvärda träd, vilka giva en behaglig skugga åt hela stationsområdet och bidraga till att moderera hettan. På samma gång äro de vittnen från en förgången tid. Stationsplanen är nämligen en gammal begravningsplats, och enligt gammal sed äro dessa träd planterade i gravarna. Här ha scener utspelats vid begravningstillfällen, så hårresande, att man knappt kan tro det möjligt, att sådant kunnat ske. Man kan få höra gamla berättelser i den vägen, så att man häpnar. Här finnes även en mängd palmer, en del höga som kyrktorn med raka stammar och en lummig krona i toppen. De äro särskilt ståtliga på grund av att de äro fria från tappning. Alla palmer i landet, som folket kan komma över, tappas annars för palmvinets skull och mista därigenom en del av sin livskraft. Det är nämligen av palmträdets sav, som det bekanta palmvinet beredes, vilket, när det fått jäsa, blir starkt och rus-

givande. Såsom ojäst är denna saft ganska närande, så att man t. o. m. i brist på mjölk kan uppföda dibarn därmed. Men ju surare och bittrare vinet blir, desto bättre anses det vara. Församlingsmedlemmarna dricka icke palmvin. De ha själva stiftat denna lag. Ty de äro medvetna om att om de tillätes dricka, skulle faran ligga ganska nära att de ej kunde behärska sig utan skulle dricka sig rusiga, och så kunde den ena synden föda den andra. "När jag nu fallit för palmvinet" — så resonerade nyligen en person — "vad är det då vidare lönt för mig? Då kan jag gärna rasa ut." Och så följa dans och otukt och hedendomens styggelser.

I skolan undervisas omkring 80 gossar, och dessutom hålles kvinnoskola och skola för vuxna män. Trakten är ganska folkrik, varför det tyckes som Kinkenge station skulle med Guds välsignelse ha stora förutsättningar att bli en riktig ljusets fyrbåk för en väldig omnejd.

"DEN VITE SKALL AVGÖRA SAKEN."

Nganda den 30 mars 1901.

JAG ÄR NU ÅTERKOMMEN FRÅN KINKENGE och mår gott efter vilotiden. Hemresan gick ovanligt bra. Jag mottogs på det hjärtligaste av både vita och svarta, och riktigt rörd blev jag av att se de svartas tillgivenhet. För ett par dagar sedan gick Ekström till Kinkenge, även han för att erhålla någon vila. Jag är nu ensam manlig här på Nganda tillsammans med systrarna Hanna Sandqvist och Hilda Hindorff, vilken senare inom en månad reser hem.

Nästa gång jag skriver, torde jag nog ej längre vara på Nganda, oaktat jag nyss är hitkommen. Missionär Viréns skola i nästa månad resa hem till Sverige, och jag har därför blivit utsedd att vara på Kingoyi ett par månader, tills missionär Markus kommer ut, då han skall flytta dit. Det blir nog en rätt ansvarsfull tid däruppe, men jag hoppas Gud skall hjälpa mig. En liten andlig verksamhet är redan

börjad med skola o. s. v. Därtill kommer medicinutgivningen och en del annat på min lott, under det att Johnell sköter byggnadsverksamheten. Det är väl, att de nu fått det så långt, att där finnas tämligen ordentliga hus att bo uti. Där får jag ock se hedendomen på nära håll, något som man ej kan här nere i landet. Även det kan ha sitt intresse.

Vad man särskilt behöver, det är mod och ett spänstigt sinne, som icke faller ihop inför svårigheterna. Jag har sett det förut och ser det mer och mer, i synnerhet då jag nu är ensam här. Här kommer den ene med en historia och vill ha råd eller hjälp, där en annan; här bråkar en som om han vore galen, där en annan; här ha två råkat bli osams och äro heta som det gällde livet; där kommer en och begär ett brev till staten, på det han må vinna i en rättegång m. m., m. m. Överallt skall den vite avgöra saken. Det gäller att icke låta sig förbluffas utan taga allting kallt. Ja, än är det vidare en lärare i en skola, som behöver tillrättavisas för slarv och försumlighet; än komma de från någon by, bärande en person, som håller på att dö, på det han må bli frisk. Och var och en skall ha sin del. Så kommer man ut för att se till arbetarna. Då kan hela hopen sitta eller ligga bredvid arbetet, och då skola de ha sitt. Så är man ibland sjuk eller är någon av kamraterna sjuk, så att Gud allena kan veta utgången. Detta är nu en del av det som hör till det dagliga livet på en missionsstation.

Men man får också se så många glädjande förhållanden och så många bevis på Guds hjälp och makt, att det är alldeles märkvärdigt. Gud låter sig icke vara utan vittnesbörd, lovat vare hans namn!

TILL HEDNINGARNAS GALILEA.

Kingoyi den 24 april 1901.

JA, NU ÄR JAG HÄR PÅ KINGOYI, HEDNINgarnas Galilea. Resan gick rätt bra, fast den icke var utan sina besvärligheter. Jag gick från Nganda i fredags men kom då ej längre än till en flod omkring en timmas väg från stationen. Till att följd av ett starkt regn fallit dagen förut, stod vattnet så högt, att det gick mycket över bärarnas huvuden. Under den torra årstiden är detta vatten knappt mer än en liten rännil. Vi måste ju återvända. Nästa dag hade vattnet sjunkit så, att det gick att komma över. Vi hade dock ej gått längre än ungefär 5 timmar därifrån, då vi kommo till ett annat rätt stort vatten, en flod som heter Lukombo. Här såg det mörkt ut. Även här nådde vattnet bärarna över huvudet, och floden var rätt bred. Det såg ut, som om vi måste återvända till en by ganska långt därifrån och bliva där över natten. Antagligen skulle vattnet sjunka tills följande dag.

Vid sådana tillfällen är man mycket frestad till att förargas på de svarta. Under det man själv står på stranden och vemodsfullt betraktar vattnet och sina bördor, allt under en brännande sol, så sitta de där och skoja och skratta åt alltsammans. De äro ögonblickets barn och tänka blott för stunden, under det en annan stackare kanske alltför mycket tänker på det närvarandes betydelse för det kommande.

Hjälpen var dock ej så långt borta. Snart uppenbarade sig en man, som ibland brukade hjälpa folk över här, fast han bodde rätt långt härifrån. Sedan han funderat på saken en god stund, var han villig att föra våra bördor över. Oaktat vattnet steg honom över huvudet, bar han allt oskadat över utom en koffert, som föll i vattnet. Vi simmade över, och det är märkvärdigt, att denna konst är allmän bland de svarta.

Därefter förde mannen oss till en by, där vi skulle få torka våra vattendränkta saker. Vi stannade här över natten, och jag fick sätta upp min säng i ett skröpligt fiotihus. Någon sömn blev det dock ej till följd av mygg och andra insekter.

På aftonen talade jag litet till folket i byn. De sade sig ej förr hava hört något om Gud. I vilket mörker lever icke folket i de av missionen oberörda byarna! Synd och last florera så ohöljt, att man kan både bäva och gråta.

Det sades vara gott om elefanter i denna trakt. Jag tror det också, ty var vi gingo, sågo vi spår

av dessa djur. Folket sade sig ha ett väldigt arbete för att hålla elefanterna på avstånd från sina pisangfält.

Nästa dag gingo vi till byn Mboyo, där Ngandastationen har en av sina sist anlagda utskolor. Det var en ganska svår väg. Vi hade att taga oss fram genom väldiga grästunnlar, där gräset hade en höjd av ibland två till tre manslängder. Det var svårt, emedan vägen var så gott som igenväxt. Åtskilliga vatten hade vi även att passera, och en stark sol rådde. På aftonen kommo vi fram till Mboyo, där den infödde läraren har byggt ett stort skolhus och gjort en vacker plan utanför. Vilket olika mottagande mot dagen förut! Här var man som hemma! Det synes ändå, vad evangelium kan uträtta. Här fick jag ett präktigt hus för natten och hade det bra på allt sätt.

Nästa morgon var jag feberaktig men ville ej stanna i byn. Väl var det tröttsamt att gå den backiga vägen, men det gick backe upp och backe ned till Kingoyi, där jag var vid 6-tiden på aftonen. Att jag möttes med ett hjärtligt välkomnande, behöver jag ej säga. Bröderna Virén och Johnell voro mig till mötes ett gott stycke på vägen. Ja, jag blev på allt sätt omhuldad.

GRUNDLÄGGNINGSTIDER VID KINGOYI.

Kingoyi den 3 maj 1901.

NU VILL JAG TALA OM EN DEL FRÅN Kingoyi. För det första måste jag säga, att trakten är mycket folkrik. Redan på vägen hit förvånades jag över den mängd av stora fält, som voro synliga. Detta vittnade ju om rikedom på byar, fast dessa enligt infödingarnas sed lågo gömda, så att att de ej syntes från vägen. Runt omkring missionsstationen ligga ock byar i mängd, av vilka en del äro ganska stora. En svart tillfrågades av Virén, om det var mycket folk i en viss trakt i närheten. "Ja, de äro för många", sade han. Här är ett arbetsfält av icke ringa betydelse. Må nu blott Gud få verka sitt verk bland dessa människor och må han giva sina redskap ett rikt mått av sin Helige Ande!

Folket visar sig nu rätt tillmötesgående. I början var det icke så väl beställt med den saken. Men vi hoppas, att de skola börja förstå, att vi äro

hitkomna för deras bästa. Vi ha ingen svårighet att få skolgossar och arbetare, och det är ju en god sak. De som bo i närheten komma också gärna till mötena, och en av arbetarna har sagt sig vilja tro på den sanne Guden och har lämnat sina avgudar. Han har begärt undervisning i dopskolan, och det är ju med stor glädje en sådan begäran villfares. Han är för närvarande med Viréns till Matadi, men så snart han återkommer, skola vi genast börja. Det går knappt att tala om den glädje man erfar, när man ser kraften av Guds ord och hur det är verksamt även bland de mest råa hedningar. Även här i Kingoyi, där de gräsligaste hedendomens styggelser höra till ordningen för dagen, även här är evangelii seger given. Icke genom vår kraft, men "med oss står den rätte man, vi stå av honom stödda." Genom Jesus Kristus, som i ljuset framburit liv och oförgänglighet genom evangelium, är segern given.

När nu en har börjat lämna det gamla livet, är isen bruten, och det är hopp om att allt flera skola vända sina hjärtan till Gud.

Platsen, där stationen håller på att byggas, ligger ganska högt, fast kullen just ej är högre än de omkringliggande. Den är långsträckt och beväxt med en stor mängd palmer, varför här är mycket vackert. Här har uppförts ett större gräshus, som användes till skolhus och predikolokal så länge. Där är även ett par enkla boningsrum, vilka Vi-

réns och Johnell använde den första tiden. Innan de fått upp det första huset, fingo de bo i tält.

Nu äro tvenne mindre stenhus uppförda, innehållande magasin, snickarebod, redskapsbod, medicinhus m. m. För närvarande användas de ock till boningshus åt oss, och vi ha det ganska trevligt.

Vi hålla på med jordschaktning och iordningställande av planen för det nya boningshuset, som skall uppföras under den stundande torra tiden. Dessutom såga vi plank och bräder samt göra fönster- och dörrkarmar. Så snart regnet slutar, kanske om en fjorton dagar, måste vi slå och bränna tegel. Ja, här är mycket att göra. Må Gud vara med oss i arbetet, så att allt går väl.

Varje söndag ha vi möten. I dag var skolhuset fullt, och alla lyssnade uppmärksamt, då vi talade om den förlorade sonen och vägen till den kärleksrike Fadern. Vi ha möten varje torsdagskväll samt om dagarna skola för gossar och arbetare på lämpliga tider.

HEDNINGARS TANKAR OM GUD.

Kingoyi den 2 juni 1901.

HJÄRTLIGT TACK FÖR ALLA BREV! HÄR i Kingoyi känns det ännu mera uppmuntrande att få brev, emedan man är liksom mera avlägsnad från den civiliserade världen än på de gamla stationerna. Men Gud är dock med oss, var vi äro. Han giver mod och glädje tillfyllest. Det är märkvärdigt, vad Gud låter oss vara glada härute. Man erfar glädje i mycket större jämnhet än man skulle kunna tänka sig. Nu gör det ju mycket till, om man tror sig vara på den plats, där Gud satt en.

Men det är dock en stor skillnad att vara här mot att vara på en gammal station. Hedendomen är väldigt stark här uppe. Dock är det märkvärdigt, att oaktat de dyrka sina avgudar, så känna de till en den högste guden, Nzambi mpungu. Men om honom ha de den föreställningen, att han är vred på människan. Det är han, som dödar folket. Om man frågar dem i byarna, om de veta något om

Gud, den högste, så svara de ungefär så: "Åja, det göra vi nog, men han är en ond Gud, han är vred och han förgör mycket folk i byarna." Helst vilja de icke tala om honom, och göra de det, så sker det med en viss skygghet.

Det är ju denna föreställning om Gud, som allt sedan fallets dag varit så djupt rotad i allt vad människa heter. Men ljuset av Guds kärleks evangelium sprider sig alltmer i världen, och snart skall den tid komma, då Herrens kunskap övertäcker jorden. När evangelium är predikat för alla folk, skall en härlig tid komma. Guds fridsplaner rubbas ej, huru orolig än världen ser ut. Tiderna mogna enligt den ordning, han vill, och efter hans ord går världsutvecklingen.

Jag sade, att här råder en djup hedendom. Det är ej sällan man får höra, att gift har givits i någon by häromkring. Ofta när någon dör, tror folket att han "ätits" av någon annan. Då är det prästernas sak att peka ut den, som gjort detta. För att fria sig mot beskyllningen måste då denne taga in ett gift, som lagas till av prästen. Därefter skall han dansa, tills han blir redlös. Går han igenom, vilket någon gång händer, så är han oskyldig, i annat fall har han "ätit" den döde. Detta bevisar prästen därmed, att han öppnar den dödes mage och tager ut en viss körtel såsom bevis för brottsligheten. Nu ha visserligen alla människor denna körtel, men prästerna, som ha folket i sitt våld, på-

stå att endast den, som kan äta andra, har detta märke.

Av staten förbjudes giftgivandet med all stränghet, men i dessa trakter har statsmakten ännu ej kunnat uträtta något i detta avseende.

HEDNISKA SEDER.

Kingoyi den 22 juni 1901.

FÖR NÅGRA DAGAR SEDAN VORO JOHNELL och jag på besök i tre byar, som ligga här i närheten. Dessa byar ligga icke så långt ifrån kopparfälten i Franska Kongo. Här bryta de infödda malmen ur berget eller rättare hacka den lös samt smälta densamma. Av koppar tillverka de åtskilliga verktyg och i synnerhet prydnader såsom fot- och armringar.

En dagsresa från dessa kopparfält i nordlig riktning ligger en fransk katolsk missionsstation. Johnell och Virén ha en gång varit där. Det är en ganska stor station. Verksamheten inskränker sig emellertid till själva stationen, där de samla folk och hålla skolor. I sex år har arbetet pågått där, och sex vitas gravar finnas redan, en för varje år. Katolikerna ha i alla tider varit ivriga missionärer och icke skytt några svårigheter, när det gällt lärans utbredande.

I en av de byar vi besökte, höll folket på att göra i ordning ett lik till begravning. Seden är, att då någon äldre dör, skall hans kropp först torkas över eld. Detta är kvinnornas arbete, och de få ofta hålla på därmed ett par, tre månader, ja, ännu längre. Jag har t. o. m. hört talas om en, som varit ovan jord ett helt år, innan han blev begraven. Sedan liket är väl torkat, svepes det i tyg och gräsmattor i sådan mängd, att det blir två till två och en halv meter högt och väl en och en halv meter brett. Det lindas i form av en människa, och ett stort huvud av rött tyg sättes på. Armarna stå rätt ut åt sidorna, stora och grova. Liket ställes sedan ned i en mycket stor och djup grav, grävd i den form, att den passar för den vidunderliga gestalten. Begravningen firas under stora högtidligheter. Då dansas det och skjutes och drickes väldigt, och härpå följer otukt och annat elände.

Det är märkvärdigt med de svarta. De kunna ej ha råd att skaffa sig en tyglapp, så att de bli något så när anständigt skylda, men då det gäller de gamla religiösa, hedniska bruken, så ha de god råd. Ett lik svepes i massor av tyg för stora penningar, och vid en begravning betyder det mycket litet med en fjärding krut till skjutning. En viss religiös känsla ligger naturligtvis till grund för det hela. Tänk, vad det religiösa spelar in i mänsklighetens alla förhållanden!

En annan underlig sak är, huru hedendomen har makt att förkväva alla andliga behov. — Man hör

ibland i hemlandet uttalanden såsom detta: "Tänk ändå, hur glada hedningarna skola bli, då de få höra om Jesus och hans stora kärlek!" Jo, man får nog se, hur glada de bli! Men då man tänker på, att de med modersmjölken insupit lust till synden i alla dess former och huru de från barndomen uppövats i vad som tillhör ett orättfärdigt liv, så är deras ställning i förhållande till evangelium icke så oförklarlig. Man knappt tror sina ögon och öron, när man ser och hör, huru ganska små barn äro bekanta med de mest hemska synder.

Då man tänker på detta, vilket jätteverk är icke missionen! Att lyfta upp ett sådant släkte ur en sådan förnedring, det är i sanning gudomligt. Att få dessa arma slavar till ordentliga människor, därtill fordras arbete i kärlek och uthållighet i Guds kraft. Att få dem renade i Jesu blod och passande att stå med i den vitklädda skaran, som genom portarna skall ingå i den heliga staden, det är Herrens eget verk. Men att få vara medarbetare i detta gudomliga verk, att få hjälpa till med att göra andra delaktiga av den barmhärtighet en själv är vederfaren, det är nåd över alla gränser.

När man, som vi två häruppe, äro ensamma på detta sätt, är det klart, att man får vara litet av varje. Bland annat har jag på min lott att vara "läkare." Det är verkligen icke alltid så lätt. Men det gäller att icke vara förlägen utan göra så gott man kan. Två fall hava vi haft bland våra arbetare av lunginflammation, men Gud har hjälpt oss, så att

ingen dog. Jag lade terpentinomslag om bröstet och gav dem litet bröstmedicin samt det för nästan alla sjukdomar i Kongo så gott som nödvändiga "engelska saltet." Många ha verkligen fått hjälp här, och i den mån folket får förtroende för de vitas hjälp i sina sjukdomar, i den mån utgör även detta ett medel att draga dem inom hörhåll för Guds ord.

Man kan ibland få göra rätt löjliga erfarenheter. Johnell var en dag i en by omkring en halvtimmas väg härifrån. Där började han samtala med en person om Gud. "Hör du, vite man," sade då denne, "skulle du ej vilja köpa en gris åt mig?" Detta sade han icke alls för att driva gäck, utan det var helt naturligt.

ÅTER PÅ NGANDA.
EN UNDERLIG UPPLEVELSE.

Nganda den 17 aug 1901.

JA, NU ÄR TIDEN PÅ KINGOYI SLUT, OCH jag är åter här på Nganda. Det kändes rent av lite egendomligt att från den rena hedendomen komma till dessa civiliserade trakter och dessa ordnade förhållanden på en gammal, upparbetad station. Evangelii makt även till omgestaltning av de yttre förhållandena träder då på ett alldeles särskilt sätt i dagen. — Missionär Markus är nu på Kingoyi.

Jag har, sedan jag återkom till Nganda, varit ute på bybesck fjorton dagar i ett sträck. Sedan var jag hemma över söndagen men begav mig åter ut på måndagen. Jag förkylde mig emellertid, så att jag fick en feber, ganska långsam och envis fast ej så särskilt hög. Men jag har legat nära tre veckor. Nu är jag dock uppe igen.

Jag antar, att Ni redan hört det sorgebud, som drabbat vår mission. Vår käre broder Jöns Larsson ingick i Herrens vila den 8 augusti på morgonen. Han hade haft en ganska svår feber, som varat ett par veckor. Walldén var hos honom hela sista veckan. Han gick dit, då han fick höra, hur det var, och stannade sedan till slutet.

Jag låg i feber, då vi fingo budet om Jöns Larssons död, och jag kan säga, att knappt något dödsfall har gjort ett så djupt intryck på mig. Jag var mycket fästad vid Jöns Larsson, och allt från min första hitkomst har han bevisat sig mot mig såsom en mycket god kamrat och vän. Mången god hjälp har han lämnat mig och månget uppmuntrande brev har han sänt mig, sedan vi skildes åt på Mukimbungu. Nu är han borta — nej — evigt hemma, och hans livsgärning kvarstår för eviga tider. Ett stort verk har han under elva år utfört för Kongos folk. Stackars fru Larsson! Så nyss utkommen, och mötas av en sådan sorg!

Under min feber hade jag en underlig erfarenhet. Missionär Larsson och jag insjuknade ungefär samtidigt. När jag fick underrättelse om hans sjukdom, var det liksom en röst sagt till mig, att en av oss skulle dö. Vilken av oss budskapet gällde, fick jag dock ingen uppfattning av. Denna feber var emellertid den svåraste jag hittills haft i Kongo — ja, både jag och kamraterna på stationen fruktade, att jag icke skulle gå igenom. Det gick till och med så långt, att jag uppdrog åt fru Anna Baur, som

var mest bekant med Eder därhemma, att giva Eder meddelande om, hur det tillgick, när jag lämnade detta jordiska. När jag var som värst däran och knappast något hopp syntes, fingo vi underrättelse från Mukimbungu, att missionär Jöns Larsson fått sluta sina dagar. Ögonblickligen — så fort jag hörde det — fick jag förvissning om, att jag skulle gå igenom och bliva frisk.

KURS FÖR LÄRARE.

Nganda den 17 sept. 1901.

VI HA JUST HÄR PÅ NGANDA AVSLUTAT en extra kurs för våra infödda lärare, som fortgått en månad. De ha fått undervisning i bibelkunskap, predikosätt, undervisningskonst, sång, träslöjd samt "goda seder". Vår önskan är, att en dylik kurs måtte kunna anordnas varje år, ty det vore säkert nyttigt för evangelisterna att en gång om året få en dylik uppryckning.

De ha hela tiden visat sig verkligt intresserade, och kursen har avlupit bättre, än vi vågade hoppas. Vi tro, att den skall bli till välsignelse för folket i byarna, där dessa lärare ha sin verksamhet. Arbetet för de infödda lärarnas utbildning är bland det viktigaste i hela vår mission. Sådan läraren är, sådan är hans skola och sådana äro till stor del församlingsmedlemmarna i hans by. På honom beror det, i vilken form eller på vilket sätt evangelium kommer det folk till del, bland vilket han elver. Ju

större kunskap han har i både det ena och det andra avseendet i förening med helig andekraft och nitälskan, desto större är den auktoritet, med vilken han kan göra sig gällande. Vi vita skulle icke förslå långt, om vi ej hade infödda medhjälpare; dock hellre må vi hava få och dugliga än många och mindre dugliga. I den mån våra lärare komma på en högre nivå, i den mån lyftes ock hela folket upp.

I dag har här varit missionsmöte. De troende hade fått i uppdrag att söka taga med sig så många de kunde. Mötet skulle just vara avslutningen på den förutnämda evangelistkursen. Det kom ock så mycket folk, att vi icke på långt när fingo rum i skolhuset, utan ordnade sittplatser i en skuggig citronallé. Till och med riktiga hedningar såväl till kropp som själ hade i dag infunnit sig, och vi hoppas till Gud, att detta möte ej må ha varit utan frukt.

Fyra evangelister talade. Först Nswaminina, en ung, förhoppningsfull lärare. Han hade valt till text Pauli tal till atenarna på Areopagen och talade ganska kraftigt om den okände Guden, som dock är den ende, evige. Därefter talade Makumba över sista delen av Matt. 9 kap. Det var såsom ett ljuvligt evangelium efter den föregående rätt skarpa förkunnelsen. "I detta land", hette det, "gå vi mycket från by till by i olika syften, men här se vi Jesus själv gå omkring i heligt ärende. Även nu går han omkring i länderna, och nu är han här. Vad vill han? Han vill hjälpa nödens barn och giva

sorgsna hjärtan glädje även i detta glädjefattiga land, ja, han vill giva evigt liv åt de i synden döde."

Efter en kort rast samlades vi åter, då Tomba talade om Jesus såsom världens ljus. Denne evangelist lägger särskilt an på att så noga som möjligt förklara alla enskildheter i sin text, så att han ibland står i fara att förlora sig i småsaker. Men han har god kunskap i jämförelse med många av sina kamrater.

Mötet avslutades av vår älste lärare Nimba. Han talade ganska allvarligt och innehållsrikt om frälsningens förmåner. Nimba står icke så litet över alla de andra Ngandalärarna i mogenhet och förstånd. Han är ock den, som av dem alla bäst förstår oss, våra tänkesätt och idéer.

REFLEXIONER EFTER TVÅ ÅR.

Nganda den 27 nov. 1901.

NU ÄR DET ÖVER TVÅ ÅR, SEDAN JAG TILLsammans med Walldéns och Augusta Andersson landsteg vid Londe. Jag minns den aftonen så väl. Vi hade legat vid Boma en hel vecka förut i kolossal hetta och väntat var dag, att båten skulle lyfta ankar. Det var med stor glädje, vi lämnade platsen. Efter några timmar sågo vi den blågula fanan från Londe och samtidigt stucko husen i Matadi fram. Så snart båten kastat ankar, sköt en roddbåt ut från Londe, i vars akter satt en vit man, missionär Pettersson. Han var snart ombord på ångaren och hälsade oss välkomna. Snart hade vi lämnat vår flytande bostad och sutto friska och glada på verandan vid Londe.

Jag minns så väl, huru känslorna strömmade på mig den dagen. Allt var nytt. Ett folk, vars språk var det mest obegripliga pladder och vars alla förhållanden voro för mig totalt främmande. Och allt i

övrigt på samma sätt. Nog undrade jag, huru det skulle gå, men jag trodde, att Gud lett mina steg till detta land. Jag tror ock, att han på ett särskilt sätt sökte ge mig mod och tillförsikt då, ty jag påmindes så ofta på flera sätt om bibelord sådana som dessa: "Var fast och stark, jag är med dig", "Jag är dig nära,", 91:sta psalmen o. d. Och nu har det gått två år sedan dess — icke utan svårigheter, icke utan prövningar, men Herren har lett det hela. Mycken glädje har han också givit mig, och jag har kunnat vara viss på min sak.

Posten, som kom i går kväll, bringade mig många brev såväl hemifrån som från vänner i Sverige.

När posten kommer och man har några brev, som andas tillgivenhet och kärlek, då är det som komme man till en oas med friskt vatten. Man känner en fläkt från himmelen i alla dess påminnelser, dels om familjeband — blodsband — som gjorts dubbelt starka genom Guds kärlek, dels om det stora brödraskap, som har sina rötter i Guds eget hjärta. Man får ock en fläkt från den civiliserade världen och känner skillnaden mellan denna och livet härute starkare än eljest.

Varför har Afrika blivit så efter i alla avseenden? Varför har denna världsdels miljoner fått förslösa tidsåldrar i total overksamhet, så att om dem knappt kan sägas mer, än vad en statens man en gång så betecknande sade, då han tillfrågades om vad de svarta gjorde: "De dö, det är allt, som kan sägas om dem." — Ingenting finnes heller, som tyder på,

att de i gamla tider stått på en högre ståndpunkt. Inga minnesmärken av något slag kunna påträffas, och själva veta de intet om sina tidigare förfäder. Ja, svaret på dessa frågor ligger allenast hos Gud. Han har mänsklighetens utveckling i sina händer.

LIVSGLÄDJE.

Nganda den 22 dec. 1901.

I SÖNDAGS VORO FRU BAUR, HANNA SANDqvist och jag på besök i en by omkring två och en halv timmas väg härifrån, som heter Kiniamba. Där finnas några få församlingsmedlemmar. Dessa ha slagit sig ned med sina hus intill skolan, då byn annars ligger ett stycke därifrån. Folket för övrigt äro ganska ohörsamma och vilja varken gå i skolan eller på möten. Vi lyckades få tillsammans 20 à 30 personer och talade till dem en stund. I en by omkring en halvtimmas väg därifrån pågick ett väsen, som var rent oerhört. Där firades en s. k. hårklippningsfest. Det är nämligen så, att när en hövding dör i en by, så bestämmes en viss tid, under vilken ingen får klippa sitt hår — detta för att hedra den döde. När denna tid är tilländalupen, firas en hårklippningsfest med skjutande och trummande, dans och dryckenskap. — Ja, det är ju helt naturligt, att människor vilja ha roligt. Och var och

en söker nöje i det som för hans sinne är stort och värdefullt. Så är det överallt, bland alla människor och i alla livets förhållanden.

I den mån Gud är stor och dyrbar för hjärtat, i samma mån inser man tomheten av alla världens glädjekällor. Men härutinnan råder nog en viss olikhet bland troende. Ett friskt, glatt liv och ett livskraftigt väsen hör till en kristen, och i den mån "alla hans källor äro i Gud," utvecklas detta tillstånd på det mest naturliga och harmoniska sätt.

Men jag vet, att många unga män och kvinnor, som bekänna sig vara kristna, liksom dela sin tid mellan Gud och sina nöjen, såsom om detta vore två skilda saker. Och dock har Gud förvisso ingenting emot, att hans barn ha roligt. Han har ingen inskränkt blick för ungdomens behov, såsom många unga påstå, att en del äldre kristna ha. Han, som skapat människan, skulle han icke känna hennes behov i alla stadier av hennes utveckling? Jo, visserligen. Men han vill alltid giva människan det bästa som finnes. Må därför Kristus, den människovordne gudasonen, "i allt bliva den förste," i arbete, i vila, i nöjen, i livets alla förhållanden. Allt med honom, allt i honom och genom honom — det är ett naturligt liv.

ÄNNU EN JULHÖGTID.

Nganda den 29 dec. 1901.

EN TROFAST GUD ÄR HAN OCH UTAN SVEK, rättfärdig och rättvis är han.

Nu har jag firat min tredje jul i detta land, och jag måste säga, att denna jul var den trevligaste jag tillbragt i Kongo. Alla voro vi vid god hälsa, ett vackert väder hade vi samt lugn och frid i alla avseenden. Vad förloppet i övrigt angår, så var det ungefär detsamma som förlidet år. På julaftonen gjorde vi rent på gårdsplanen och angränsande vägar, skaffade två julträd, det ena för kyrkan och det andra för oss själva, vilka kläddes på bästa sätt. Kl. 6 e. m. ringde klockan och kallade till kyrkan. Där var granen tänd och ljus brunno i fönstren — allt var så högtidligt, när skolgossarna kommo in. De visste, vad som väntade dem. Man såg inga sura miner denna afton. De sjöngo sina julsånger och fingo lyssna till julens heliga budskap. Till sist kom det allra roligaste. Från vänner i hem-

landet hade även i år skickats ut en hel del saker att delas ut vid julen. Våra pojkar fingo var sin skjorta och tygstycke, papper och pennor, annotationsböcker, näsdukar, kammar, pennknivar o. d. samt en del böcker. Nog lyste ljusen i granen, men jag försäkrar, att pojkarnas ögon också lyste.

En av de äldre pojkarna tackade sedan Gud för allt samt bad honom rikligen välsigna vännerna i Sverige. Vidare bad han: "Gode Gud, må vi icke glömma dig och dina eviga gåvor för allt detta."

När denna fest var slut, gingo vi in och hade vår svenska julfest. Även i år sjöng fru Anna Baur den så sällsynt härliga sången: "Visste naturen, att världarnas Herre" o. s. v. Även i år hade vi våra julgåvor. Så läste vi en jultext och tackade Gud för allt, som han skänkt oss genom barnet i Betlehem, och icke minst för alla de kära vänner han givit oss för detta barnets skull. Ur hjärtats djup gick ock den bön om välsignelse för alla dessa vänner och för våra nära och kära, som vi nu uppsände. Det är nog så, som en av bröderna här ute en gång uttryckte sig, att inga missionärer ha så präktiga vänner som vi. Särskilt tänkte vi denna stund på våra närmaste, föräldrar, syskon och anförvanter. Ja, "med Gud och hans vänskap, hans ande och ord, samt bröders gemenskap och nådenes bord", är det jul var man än är.

Där Jesu julfrid får lysa högt i hjärta och hus, där är det jul. Och så visst som friden är evig, så är ock julen evig. Hos Gud finnes ingen oro, in-

gen ovisshet, intet mörker. Huru outsägligt tryggt är det icke att hava hans eviga frid i sitt hjärta! Om man ej alltid känner denna frid, om man är oviss och orolig för mångahanda, har man blott julens gåva i hjärtat, så bor gudafriden därinne, den eviga och orubbliga, vilken liksom Gud själv ej är underkastad någon förvandling eller växlingens skugga. Ack, att man dock alltid rätt trodde detta, rätt trodde Gud! Ack, att vårt ofta oroliga hjärta mera ville trygga sig vid honom. Jag är viss på, att om vi kunde se vårt liv och våra förhållanden i evighetens ljus, skulle vi blygas för vår klentro mer än en gång.

"ERFARENHETEN ÄR EN DYRKÖPT VARA."

Nganda den 21 mars 1902.

NU HAR JAG ÅTER VARIT PÅ KINKENGE en liten tid och stärkt mina krafter hos de kära vännerna Walldéns. Jag hade mycket trevligt där och jag tror, att besöket på Kinkenge varit mig till mycken nytta. Det är ofantligt mycket att lära, då man en tid får vara tillsammans med en gammal missionär. Man är ju till en början oerfaren och till följd därav mera obekväm att mottaga lärdom, men då man en tid varit med i arbetet, så märker man i sanning, huru väl missionen är i behov av äldre och erfarna krafter. Erfarenheten är en dyrköpt vara, och de unga skulle vinna mycket och bli besparade många svårigheter, om de mera toge vara på de äldres ofta så dyrt förvärvade erfarenhet. Detta gäller överallt och icke minst i Kongomissionen. — Nu är jag åter på Nganda.

Jag var nyligen på besök i en utskola, som heter Kisinga, belägen omkring fem timmars väg härifrån. Det var ett ganska trevligt besök. Skolan är så gott som ny, knappt mer än ett år gammal, och folket tycks vara ganska tillgivet. Vid bybesök får man göra mycket olika erfarenheter. När man kommer till en by, där lärare och skola finnes, äro ju människorna i allmänhet uppmärksamma, men i fullt hedniska byar känns det ibland, som talade man till stock och sten. De kunna se så jämmerligt ointresserade ut och så likgiltiga, att man blir rådlös för ett sådant släkte. I en by ej så långt härifrån, som vi emellanåt besöka, frågade mig en karl en gång: "Säg, vite man, vad skall du ge oss för att vi sitta så här gång på gång och lyssna till vad ni ha att säga?" Han ansåg, att han gjorde oss en stor tjänst därigenom. Att han menade allvar med sin fråga, vet jag, ty samma sak har jag rätt ofta hört uttalas.

Vad som i alla fall är en utomordentligt viktig sak för arbetet, äro goda, infödda lärare. Skall folket i stort nås av evangelium, måste det ske genom deras egna bröder. En enda infödd evangelist med förmåga och som är fylld av Herrens nitälskans eld, kan uträtta mycket, ty han är inne i folkets tänkesätt och dess förmåga att mottaga andliga sanningar på ett helt annat sätt än en vit och kan därför i mån av kunskap på ett mera lättfattligt sätt meddela dem evangelium.

DET SANNA IDEALET.

Nganda den 3 juni 1901.

JAG HAR JUST LÄST IGENOM FARRAR'S BOK "Jesu liv", och jag måste säga, att det är få böcker jag haft större behållning av. Författaren har, så vitt jag kan se det, lyckats giva en ganska fullständig bild av gudamänniskan Jesus Kristus, denna så oändligt upphöjda och på samma gång så innerligt, så rent, så helt mänskliga personlighet. Han är just en sådan där tilldragande person, som man så gärna vill vara i umgänge med, när man är ärlig och ren i sitt uppsåt.

Han, den kristna kyrkans största personlighet, var icke en sådan, som så många stormän även inom hans kyrka tyckas vara: män med skarpt förstånd men med tämligen ringa känsla. Han hade känsla och förståelse för allt, som rör sig i ett människobröst. Han var fullkomlig — tänk, vad man i detta ord kan lägga in mycket! Bland andra karaktärsdrag vill jag nämna ett, som jag tycker är mycket

eftersträvansvärt. Det är bibehållandet av sinnets jämvikt under alla livets växlingar. Detta är en svårlärd konst. Har man medgång, vill man så lätt bli alltför glad och upprymd. Har man motgång, vill man så lätt se allt i mörkt. Detta är icke bra. Se på Jesus! Aldrig bragte vare sig någon stor glädje eller svår sorg honom ur jämvikten. Må vi lära att på ett sådant sätt hålla balansen! Det är ock märkvärdigt, att knappast någon dygd i hela världen är så respekterad eller ger sådan tyngd åt människan som sinneslugn. Det ligger något överlägset däri.

I sammanhang härmed är det en annan beaktansvärd sida, som jag vill kalla att hålla jämvikten, när det gäller att fälla omdömen om sig själv eller andra. Det är rent av hemskt, hur tanklöst omdömen fällas om det ena eller det andra. Man bör akta sig för överdrift i såväl beröm som klander, ty man har svårt att känna alla förhållanden i dess inre sammanhang, och dömer man fel, så återverkar omdömet icke till godo på den klandrande. Jag menar, att evad man berömmer eller klandrar, bör man ha grund för vad man säger samt taga hänsyn till alla de faktorer, som ha med saken att göra.

Jesus kände allt, men se dock, huru finkänsliga och sansade alla hans omdömen äro. Tänk på hans svar på lärjungarnas ofta så nedslående och om rent jordiskt tänkesätt vittnande frågor eller fiendernas försmädligt spetsfundiga anmärkningar. Han

vill så gärna uppsöka någon god anknytningspunkt i deras hjärtan för att därtill förbinda sitt svar. Därigenom ställde han sig på en grund, där hans ord bar frukt. Även då han höll sina mest ljungande strafftal, fick ingen tanklös uppbrusning den allra minsta makt över honom till att säga ett enda överilat ord.

Och när det sedan gäller honom själv, hans egen person, med vilken upphöjd värdighet är det icke han talar om sig och det verk han har att utföra. När han förkunnar det lidande, som förestod honom, och den därpå följande segern, huru vitt skild är ej hans tal från all överspänd sentimentalitet, vare sig i modlöshetens tecken eller i skrytsamhetens om storhet och kraft. Och dock var hans lidande det största tänkbara, hans verk det största, som i världen utförts, och han själv den störste bland människors barn. Jesus ägde denna inre bärkraft, som gav honom jämvikt i allt hans uppträdande.

Vi se härav, huru den största kraft är fullt förenlig med ett milt uppträdande och hur den största entusiasm väl kan förenas med det djupaste lugn. Men så dömes det dock ej alltid bland människorna. Mången "mild kraft", mången "lugn entusiasm", är även bland det kristna folket ansedd såsom vek och kraftlös. Men Jesus var ingen vekling, ingen rädd stackare, nej sannerligen icke. Han är det fullkomliga idealet för allt vad människa heter.

DEN SISTA KONFERENSEN.

Nganda den 4 juli 1902.

NU HAR KONFERENSEN VID DIADIA HÅLlits, och jag kan omtala, att jag, om Gud vill, kommer att i sällskap med Walldéns resa hem till Sverige i slutet av september. Vi kunna ej resa förr därför, att de som skola efterträda oss i arbetet, ej kunna beräknas vara här förr än i mitten av augusti, och det är nödvändigt, att vi en tid få vara tillsammans, så att de få tillfälle att något sätta sig in i förhållandena, innan vi resa. — Nog skall det bli mycket roligt att få återse Eder och hem och fosterland.

Konferensen har varit mycket god och rikt välsignad av Herrens Ande. Vad som bland annat bidrog att göra den trevlig var, att vi hade vår broder Sjöholm med oss. Han är stationerad vid Londe och har under denna period ej förr haft tillfälle att komma upp i landet. Han har nu gjort en rundresa bland våra stationer. Till Nganda kom han

tisdagen den 17 juni. Dessförinnan hade han besökt missionsstationen Ngombe, tillhörig Engelska baptistmissionen, varest den gamle, vida bekante missionären Bentley bor och verkar. Han har varit i Kongo i över tjugo år. — Hos oss stannade Sjöholm blott till torsdagen, då han gick till Kingoyi för att sedan därifrån gå till Kinkenge och Diadia.

Onsdagen den 25 juni gick jag till konferensen och hann första dagen till Kinganga, en av Diadia utskolor. Den ligger på en mycket hög plats, enligt gjorda mätningar den högsta i trakterna. Skolan skötes av en av våra äldsta lärare, den av många även i vårt land till namnet kände Abel Kiananwa. Han torde för närvarande vara den mest framstående av alla våra infödda lärare. Det är mycket intressant att samtala med honom, och man förvånas över den vida och framsynta blick han har beträffande missionsarbetet bland sitt folk. Han och den på Kibunzi nyligen avlidne Samuel Kiasungwa voro från samma by. De ha båda varit till mycken nytta för missionen. Kiasungwa var en mera djupt anlagd personlighet, särskilt lämplig för församlingsvård. Kiananwa har en mera praktisk förmåga, kraftig att ställa arbete i gång och är en mycket eldig predikant.

På tal om Kiasungwa, så kan jag aldrig glömma, vad denne en gång sade i en predikan, då jag var på Kibunzi. Han talade om tungans bruk och missbruk och liknade den vid en kniv, som kunde både skada och gagna. Med en för en neger ovanlig

skärpa sade han: "Sköt den där kniven väl." Och det tog, det vet jag.

Nästa morgon gick jag från Kinganga och var vid Diadia redan vid halv tolvtiden. Det var kallt att på morgonen bryta upp från bergsplatån. I dalarna låg en tät dimma, vilken ibland av vinden fördes uppåt och insvepte bergstopparna i en våt slöja. Vägen var ej överallt upphackad, utan långa stycken måste man bana sig väg genom tjockt gräs, ett par manslängder högt, vilket nu ock var vått av dimman. Ja, det är ett underligt land, detta Kongo. När sedan solen gassar, blir det så hett, så gruvligt hett.

Vid Diadia möttes jag hjärtligt av broder Karlman samt systrarna Hulda Andersson och Josefina Nilsson. Jansson hade nyss förut kommit från Mukimbungu. Senare på aftonen kommo Walldén, Sjöholm, Söderström, Markus och Ekström.

Nästa dag började konferensen med predikan på svenska av Walldén och Sjöholm samt bönemöte. Förhandlingarna började på eftermiddagen. Missionär Lembke sattes till föreståndare på Nganda, där Westlind blev stationerad.

I övrigt samtalades om mångahanda rörande arbetet härute. Varje dag höllos predikningar dels på svenska och dels på kifioti. På söndagen firades Herrens nattvard tillsammans med församlingen. På söndagsaftonen hade vi vita ett enkelt samkväm, då bland annat Sjöholm på ett intressant sätt redogjorde för missionskonferensen i Leopoldville, där

ombud för samtliga i Kongo arbetande protestantiska missionssällskap sammanträffade för att rådgöra om gemensamma missionsangelägenheter. Sjöholm representerade där vårt sällskap.

I rikt mått fingo vi erfara Guds välsignelse under dessa dagar.

DOPSKOLEELEVER.

Nganda den 24 juli 1902.

FÖRRA VECKAN HADE VI KALLAT TILL STAtionen en del av dem, som gå i dopskolorna vid våra utstationer. Det är av vikt, att man lär känna dem, som skola döpas, och att all försiktighet iakttages, så att man ej får in en hop skrymtare i Guds församling. Är det svårt att förstå och känna en landsman och hans andliga ståndpunkt, så är detta ännu mycket svårare, då det gäller en svart. Det är ej så sällsynt, att man kommer underfund med, att en eller annan sökt inträde i Guds församling av fullkomligt orätta bevekelsegrunder. Mycket hellre må man gå sakta och grundligt än taga in massor, vars omvändelse till stor del kan vara låtsad och av vilka man sedan nödgas utesluta stora hopar. Sådant befordrar icke församlingens tillväxt såsom sanningens pelare och grundfäste utan tvärtom. — Dessa dopkandidater voro nu här dels för att få fortsatt undervisning och dels för att vi

skulle bliva i tillfälle att närmare lära känna dem och deras tro och vandel. Under den tid de gå i dopskolan för de infödda lärarna vid utstationerna, måste de minst en gång i månaden infinna sig vid huvudstationens dopskola och sedan minst en vecka vistas vid stationen för samma ändamål. I början av nästa månad torde vi, om Gud vill, få döpa några.

Jag sade, att det är svårt att lära känna en neger och hans verkliga själsliv. Det ligger mycken sanning i vad en svensk kapten, som vistats i Kongo, en gång yttrade: "Träffar jag en vit, så är det, som såge jag ned i en källa med tämligen klart vatten; jag kan något så när förstå och sätta mig in i vad som rör sig i hans själsliv; men träffar jag en svart och söker att komma honom in på livet, då är det, som såge jag ned i en källa fylld med bläck."

En plats finnes dock, där svart och vit, gul och kopparfärgad kunna mötas, och det är vid Kristi kors. Synd och död ha vi alla, nåd och liv behöva vi alla, och frälsningen är lika för alla. Här äro vi lika, här, där det gäller andens djupaste behov.

BIBELNS FÖRSVAR.

Nganda den 13 aug. 1902

NU NÄRMAR SIG DEN DAGEN, DÅ VI tänka lämna detta land för någon tid. Såsom vi tänkt, resa vi från Matadi den 23 september. Ungefär en månad därefter torde vi vara i Sverige eller kanske något senare.

I söndags åtta dagar hade vi stormöte här, då tjugu personer genom dopet upptogos i Guds församling. Må Herren få behålla dem i sin nåd till sitt namns ära!

Nu ha gränseldarna åter börjat synas vida här omkring. Det är en tid, som folk tycker om. De komma då åt att jaga en mängd djur, som annars hålla sig dolda i det tjocka gräset. Och sådant ha de stor lust för.

En glädjande sak för vår mission är, att hela bibeln inom kort kommer ut på folkets språk. Tryckning och bindning bekostas av Brittiska och Utländska Bibelsällskapet. Bibeln är en bok, som svarar

för sig själv i alla stormar. Det talas så mycket i våra dagar om bibelkritik och att vi må draga i härnad för att försvara vår gamla bibel. Ja, nog är det gott och väl, men huru vi fäkta, så försvarar nog bibeln sig själv allra bäst med sina egna vapen. Det bästa vi kunna göra till bibelns försvar är att söka få den spridd och känd så mycket som möjligt. Må vi ock själva använda den kära boken så mycket vi kunna och göra allt, vad i vår förmåga står, för att så många som möjligt få del av dess innehåll. Då äro vi de bästa bibelförsvararna emot all bibelkritik. Denna kritik må vara "modern" eller "omodern" och den må ha vad mål den vill, ett är dock visst: så sant Guds församling i trohet och sanning verkar för att få den heliga boken spridd, oberoende vad bibelkritiken förkunnar eller icke förkunnar, så skall denna bok nu såsom fordom visa, att med densamma följer kraft till ett nytt liv i helighet och rättfärdighet. Må de ord, som utgjorde lösen vid bildandet av det stora Brittiska och Utländska Bibelsällskapet: "Låtom oss bringa den eviga boken till hela världen, till alla människor!" åter ljuda med kraft i de troendes kretsar. Något bättre medel till bibelns försvar finnes icke.

KORTFATTAD REDOGÖRELSE FÖR SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS MISSION I KONGO.

ÅR 1874—1877 GJORDE STANLEY SIN BEromda upptäcktsresa genom Kongos floddal. När resultatet av denna resa blev känt i Europa, började såväl statsmän och handelsfirmor som missionens vänner att intressera sig för de nyupptäckta länderna. En ny och stor port till Afrikas inre hade öppnats. Men skulle något göras, var ingen tid att förlora. Slavhandeln utbredde sig i Övre Kongo, och muhammedanismen närmade sig från norr och öster. Engelska och amerikanska sällskap skyndade ock att upptaga missionsarbete i landet. Inom det år 1878 bildade Svenska Missionsförbundet gjorde sig ett livligt intresse gällande för deltagande i detta arbete. En överenskommelse träffades år 1881 med Livingstone—Inland-missionen i London, som sedan år 1879 hade mission i Kongo, att i samband med detta sällskap få utsända missionärer. De svenska missionärerna skulle arbeta och

lyda under den engelska styrelsen, under det att Missionsförbundet skulle bekosta deras utrustning, resor och underhåll. År 1881 utreste den förste svenske kongomissionären, C. J. Engvall, vilken dock nästan omedelbart efter ankomsten på grund av sjukdom måste återvända hem. Andra krafter stodo dock till förfogande, och i april följande år blevo de båda män utsända, som med skäl ha benämnts den svenska Kongomissionens grundläggare, Nils Westlind och K. J. Pettersson. Samarbetet med det engelska missionssällskapet pågick till 1885, då Svenska Missionsförbundets Generalkonferens fattade beslut om upptagande av en egen mission i Kongo. Genom överenskommelse med Amerikanska Baptistmissionssällskapet, till vilket Livingstone—Inland-missionen överlämnat sin verksamhet, övertog Svenska Missionsförbundet stationen Mukimbungu, vilken ligger på södra sidan om Kongofloden, ungefär mitt emellan Boma och Stanley-Pool. Snart blevo flera missionärer utsända, så att nya stationer kunde anläggas. År 1887 upptogs stationen Kibunzi på norra sidan floden i västlig riktning från Mukimbungu, år 1889 Diadia, år 1890 Nganda, år 1892 transportstationen Londe vid staden Matadi, 1897 Kinkenge, 1900 Kingoyi. Samtliga dessa stationer ligga i Belgiska Kongo i "District des Cataracts". År 1909 utvidgades arbetet till Franska Kongo, där den första stationen anlades vid Madzia i Mbamu-distriktet. Nästa år anlades stationen Musana i sydvästlig riktning från Madzia och året därpå en missions- och

transportstation i Franska Kongos huvudstad, Brazzaville. År 1917 upptogs arbete vid Kolo, i nordlig riktning från Madzia, och vid Indo, nordväst från Kolo, samt 1921 i Loubetzi.

Stationerna Diadia och Nganda i Belgiska Kongo äro numera nedlagda såsom huvudstationer.

Bland missionens olika verksamhetsgrenar intager den direkta *evangeliiförkunnelsen* det förnämsta rummet. Den utövas av missionärerna och de infödda lärarna såväl vid huvudstationerna som i utstationerna och kringliggande byar. De infödda evangelisterna äro i allmänhet goda talare och förmå genom bilder och bjärta liknelser giva liv och färg åt sin framställning. Missionärerna ha sin huvudsakliga predikoverksamhet förlagd till stationerna, under det att evangelisterna sköta byverksamheten under missionärernas överinseende.

Från första stund har en synnerlig vikt lagts vid *skolverksamheten.* Det har nämligen stått klart för missionärerna och genom erfarenheten här som allestädes bekräftats, att ett folks omskapelse måste börja med dess barn och ungdom. Skolverksamheten är uppdelad i tre avdelningar: byskolan, stationsskolan och evangelist- och lärareseminariet. Byskolan, som motsvarar den svenska småskolan, förbereder till stationsskolan, vilken kan sägas motsvara den svenska folkskolan och i sin ordning förbereder till lärareseminariet. Historiskt sett är stationsskolan den äldsta. Ur densamma har först evangelistskolan och sedan därifrån — i den mån lärare utbildats —

byskolorna utvecklats. Om sedan byskolorna kommit till stånd, giva dessa, som sagt, sitt material till stationsskolorna och så undan för undan enligt systemet.

I byskolorna undervisa infödda lärare i innanläsning, skrivning och enklare räkning samt i kristendomens huvudstycken. Genom byskolorna sprides sanningens kunskap och den kristna civilisationens första välsignelser bland folkens djupa lager. Den kunskap i läsning och skrivning, som där gives, öppnar portarna till en icke obetydlig litteraturs rikedomar. De längst bort belägna byskolorna äro missionens förposter, varifrån mörkret först nås av det över landet sig alltmer utbredande ljuset.

Byskolornas bästa elever mottagas, så långt utrymme och förhållanden medgiva, i stationsskolan. Här är kursen fyraårig och motsvarar — naturligtvis med hänsyn till landets särskilda förhållanden — ganska nära den svenska folkskolans läroplan. Läroböcker i de olika ämnena äro utarbetade av missionärerna, en del ganska fullständiga. Jämte den teoretiska undervisningen gives utbildning även i praktiska värv, såsom träslöjd, tegelslagning, murning o. s. v. Lästiden är åtta månader om året och fördelas på två terminer. Undervisningen bestrides av missionärer med hjälp av infödda lärare. Flera af missionärerna hava pedagogisk utbildning.

Efter genomgången kurs vid stationsskolan har ynglingen fått en för sin ställning och sitt land ganska god underbyggnad i såväl teoretiskt som prak-

tiskt avseende. Har han också på ett levande, personligt sätt tillägnat sig och vuxit samman med de etiska grundsatser, som det är missionens första och sista mål att giva, så står han, mänskligt att döma, väl rustad för livet. En del av eleverna återvända till sina hemorter för att där i praktiken tillämpa den kunskap, de mottagit, och komma därvid att verka till upplysning och framåtskridande. En del gå till hamnplatser, järnvägsstationer och industriorter för att söka sin utkomst dels i statens tjänst, dels i handelshus. Missionen har för sin skolverksamhet i allmänhet och icke minst för den praktiska sidan därav erhållit varmt erkännande av myndigheterna. Antalet stationsskolor är f. n. tio och byskolor trehundrafyra med tillsammans över tiotusen elever. Vid de flesta stationerna hålles söndagsskola.

För utbildning av infödda lärare och predikanter har missionen ett seminarium, vilket sedan år 1912 är förlagt till Kingoyi station, där lämpliga lokaler uppförts för ändamålet. Kurserna upptaga en treårig lärotid. Till följd av missionens ständiga tillväxt och därav uppkommande ökade fordringar torde dock seminariet i en snar framtid behöva ytterligare utvidgas, särskilt vad lärokurserna beträffar.

Hand i hand med skolarbetet går den *litterära verksamheten*. Kongo ägde intet skriftspråk, när missionen började sin verksamhet. Det blev missionär Nils Westlind förunnat att på detta område utföra ett banbrytande arbete, vilket såväl för folkundervisningen i Nedre Kongo som för litteraturen på

kongospråket är av grundläggande betydelse. Han samlade orden ur infödingarnas mun, satte dem i system och gjorde ett skriftspråk därav samt utförde flera betydande översättningsarbeten. Westlind dog 1895. Den som efter honom förnämligast övertagit och fortsatt den litterära verksamheten, är K. E. Laman, som utreste första gången 1891. Även han har utfört ett betydande arbete på detta område och har för sina förtjänster av Uppsala universitet utnämnts till teol. d:r år 1915. Förutom dessa båda ha flera andra missionärer bidragit i den litterära verksamheten.

Redan år 1884 hade Westlind fullbordat översättningen av Johannes' evangelium. Han fortsatte med den ena delen efter den andra, och den 31 jan. 1891 var översättningen av hela Nya Testamentet fullbordad. En reviderad upplaga utkom 1897. Psaltaren översattes av d:r K. S. Walfridson och utkom 1898. Hela bibeln — Gamla Testamentet översatt och Nya Testamentet reviderat av d:r K. E. Laman samt tryckt genom Brittiska och Utländska Bibelsällskapets försorg — utkom år 1905.

En församlingssångbok utkom första gången år 1887 med tretton sånger. Den sjunde upplagan är nyligen tryckt med över fyrahundra sånger. Musik till sångboken utkom 1905. Dessutom finnas läroböcker för skolorna i olika ämnen. En kongogrammatik har utgivits av Nils Westlind och en av d:r K. E. Laman, en större ordbok av den senare är under utarbetande ävensom ett etnografiskt arbete över

kongofolkets seder, bruk, religion, traditioner m. m. År 1892 utgavs Kongos första almanacka. Samma år utkom ock för första gången tidningen Minsamu Miayenge, vilken ännu fortsätter med två nummer i månaden. En del av böckerna ha tryckts i Sverige men ett icke obetydligt antal på missionens tryckeri i Kongo, vilket är förlagt till Londe station.

Läkaremissionen har från början intagit en viktig plats i arbetet. Ett stort antal utbildade sjuksköterskor hava utsänts, och flera av de manliga missionärerna hava före sin utresa eller under vilotider i hemlandet erhållit medicinsk utbildning. År 1891 utsändes med. d:r K. E. Walfridson, utbildad i England. Hans arbetsdag blev dock ej lång, ty redan år 1893 föll han offer för det svåra klimatet. År 1911 blev åter en läkare utsänd, d:r Georg Palmær, även han utbildad i England. Såsom en frukt av läkaremissionens arbete hava bättre hygieniska förhållanden börjat arbeta sig fram i landet till välsignelse för den allmänna folkhälsan. En av sina mest betydelsefulla uppgifter har läkaremissionen givetvis bland missionärerna själva.

Församlingsvården är en av de mest krävande uppgifterna. Den handhaves av missionärerna med tillhjälp av de infödda medarbetarna. Varje stationsdistrikt indelas i smärre distrikt, där en överlärare eller distriktsföreståndare tillsättes för att ha uppsikt över skolorna och den andliga verksamheten. Församlingsmedlemmarnas antal vid början av 1922 var 8,864 och de infödda medarbetarnas (lärare,

evangelister och kvinnliga biträden) 429. Missionärernas antal är f. n. 82, 36 manliga, 24 gifta kvinnliga och 22 ogifta kvinnliga.

En av kongomissionens största hinder har varit det svåra klimatet. Av de 164 missionärer, som hittills utsänts, ha icke mindre än 58 dött på grund av sjukdomar, som varit en direkt följd därav, och 27 ha av olika anledningar, förnämligast klenhet på grund av klimatet, måst stanna i hemlandet. Förhållandena ha dock under årens lopp i detta avseende ganska betydligt förbättrats, så att dödlighetsprocenten numera icke är så stor som under de första åren. Förutom den bättre läkarehjälp, som erhålles, ha de under årens lopp gjorda erfarenheterna ifråga om bostäder, näringsmedel och aktsamhet om krafterna haft stor betydelse.

Vad missionens inverkan på land och folk i allmanhet beträffar, må framhållas, att jäsningsämnet till ett nytt liv är i verksamhet och processen fortgår oavbrutet. Det är en avsevärd skillnad på de byar, som rönt inflytande från missionsstationerna, och de som stå utanför detta inflytande, ifråga om samhällsliv, familjeband, allmän rättskänsla, aktning för individen, arbetsamhet, välmåga och hygieniska förhållanden. Kristi evangelium har även på detta område visat sina välsignelsebringande verkningar.

INNEHÅLL:

	Sid.
FÖRORD	3
DEN FÖRSTA KARAVANFÄRDEN	5
ARBETET BÖRJAR	11
NÅGRA REFLEXIONER	14
DEN FÖRSTA JULEN	17
KONFERENS PÅ MUKIMBUNGU	21
SKIFTANDE ERFARENHETER	24
I VÄNTAN VID KONGOFLODEN	28
ARBETSLEDARE VID KIBUNZI	34
DEN GAMLE HÖVDINGEN	36
KRIGISKT VID MISSIONSSTATIONEN	38
TANKAR UNDER EN FEBER	42
OMVÄNDELSEN PÅ MISSIONSFÄLTET	45
ÅTER PÅ KONFERENS	49
PÅ GUDS BERG	53
PROFETEN JONA	56
STATION OCH BYAR VID NGANDA	59
DEN ANDRA JULEN	66

Sid.

VILOTID VID KINKENGE 70
"DEN VITE SKALL AVGÖRA SAKEN" 73
TILL HEDNINGARNAS GALILEA 76
GRUNDLÄGGNINGSTIDER VID KINGOYI 79
HEDNINGARS TANKAR OM GUD 82
HEDNISKA SEDER 85
ÅTER PÅ NGANDA. EN UNDERLIG UPPLEVELSE .. 89
KURS FÖR LÄRARE 92
REFLEXIONER EFTER TVÅ ÅR 95
LIVSGLÄDJE 98
ÄNNU EN JULHÖGTID 100
"ERFARENHETEN ÄR EN DYRKÖPT VARA" 103
DET SANNA IDEALET 105
DEN SISTA KONFERENSEN 108
DOPSKOLEELEVER 112
BIBELNS FÖRSVAR 114
KORTFATTAD REDOGÖRELSE FÖR SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS MISSION I KONGO 116

131
M

Pris 2 Kr.

Stockholm
P. A. Palmers Eftr.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
1001975881